

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA
V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Evropská dohoda „Green Deal“: její cíle, způsob
realizace v rámci EU a obecné povědomí a příprava
v rámci ČR

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Martínková Marta, Ph.D.

Bakalant: Pavel Šťástka

2023 ČUZ v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pavel Štáštka

Územní technická a správní služba v životním prostředí

Název práce

Evropská dohoda „Green Deal“: její cíle, způsob realizace v rámci EU a obecné povědomí a příprava v rámci ČR

Název anglicky

The European agreement "Green Deal": its goals, the method of implementation within the EU, general awareness and preparation within the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je obecně popsat a zhodnotit obsah a cíle dohody „Green Deal“ v rámci EU a samotnou přípravu realizace a obecné povědomí v rámci ČR. Dalším cílem je posoudit pozitivní dopady realizace dohody v oblasti zdraví obyvatel EU a popsat případné změny cílů a kroků k jejich plnění s ohledem na vývoj politické situace nejen v Evropě.

Metodika

Bakalářská práce bude zpracována formou rešerše na základě dostupných informací nejméně ze 30 odborných zdrojů. Budou představeny závazné úkoly a cíle určené k plnění v rámci EU a návrhy, jak těchto cílů dosáhnout. Dále bude představena připravenost státní správy a soukromého sektoru v rámci ČR a jejich přístup k plnění ZD. Získané poznatky budou doplněny o vlastní kvalitativní výzkum na vzorku obyvatel ČR. Tento výzkum se zaměří na povědomí o dohodě „Green Deal“ a postoje respondentů k této dohodě.

Doporučený rozsah práce

30

Klíčová slova

klimatická neutralita, emise, zdraví, životní prostředí

Doporučené zdroje informací

Cílek V., Ač A., 2019: Věk nerovnováhy: klimatická změna, bezpečnost a cesty k národní resilienci. Nakladatelství Academia, Praha, 346 s.

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu

Marek Michal V., 2022: Klimatická změna-příčiny, dopady a adaptace. Nakladatelství Academia, Praha, 350 s.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – FŽP

Vedoucí práce

Mgr. Marta Martinková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra vodního hospodářství a environmentálního modelování

Elektronicky schváleno dne 6. 3. 2023

prof. Ing. Martin Hanel, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 6. 3. 2023

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 10. 03. 2023

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Evropská dohoda „Green Deal“: její cíle, způsob realizace v rámci EU a obecné povědomí a příprava v rámci ČR vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze, 10. března 2023

Pavel Šťástka

Podpis:

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkoval vedoucí práce paní Mgr. Martě Martínkové, Ph.D., za odborné vedení a trpělivost při zpracování bakalářské práce. Za podporu děkuji také své rodině a také respondentům, kteří se podíleli na vyplnění dotazníku.

Abstrakt:

Tématem bakalářské práce je analýza obsahu evropské dohody Green Deal, neboli Zelené dohody a její realizace a obecné povědomí v rámci ČR.

V první části se práce věnuje obsahové stránce Zelené dohody a plánovanému způsobu její realizace v evropském měřítku v rámci projektů a programů Evropské Unie. V další části se práce zabývá přípravami a realizací Zelené dohody v rámci České Republiky z pohledu státní správy a také jsou zde představena hlavní řešení klimatické změny u vybraných největších soukromých subjektů v ČR. Proběhlo také přímé dotazování obyvatel v rámci průzkumu se zaměřením na obecnou povědomost o Zelené Dohodě a jejích hlavních cílech, o podpoře jednotlivců v zabránění klimatické změny a o zjištění stavu celkové informovanosti o této problematice v ČR. V poslední části se práce zabývá možnými dopady na realizaci dohody v souvislosti s válkou na Ukrajině.

Klíčová slova:

klimatická neutralita, emise, zdraví, životní prostředí

Abstract:

The topic of the bachelor's thesis is the analysis of the content of the European Green Deal and its implementation and general awareness within the Czech Republic.

In the first part, the thesis deals with the content of the Green Agreement and the planned method of its implementation on a European scale within the framework of projects and programs of the European Union. In the next part, the thesis deals with the preparations and implementation of the Green Agreement within the Czech Republic from the point of view of the state administration, and also presents the main solutions to climate change for selected largest private entities in the Czech Republic. Residents were also directly questioned as part of the survey, focusing on general awareness of the Green Deal and its main goals, on individual supporting in preventing climate change, and on establishing the state of overall awareness of this issue in the Czech Republic. In the last part, the work deals with possible impacts on the implementation of the agreement in connection with the war in Ukraine.

Key words:

climate neutrality, emissions, health, environment

Obsah

1.	Úvod.....	10
2.	Cíle práce.....	12
3.	Metodika.....	12
4.	Důvod vzniku dohody Green deal.....	12
5.	Přínos dohody pro Evropu.....	13
6.	Plánovaná opatření Evropské unie v odvětvích.....	14
6.1	Klima.....	17
6.1.1	Evropský klimatický pakt.....	17
6.1.2	Závazek Evropské komise North Star.....	19
6.1.3	Interní komunikační kampaň Count Us In.....	20
6.2	Životní prostředí a oceány.....	21
6.3	Energetika.....	22
6.4	Doprava.....	23
6.4.1	Inteligentní a udržitelná TEN-T.....	24
6.5	Zemědělství.....	25
6.5.1	Strategie od zemědělce ke spotřebiteli.....	25
6.5.2	Udržitelné zemědělství v EU.....	26
6.5.3	Podpora odolných venkovských komunit.....	26
6.6	Financování a regionální rozvoj.....	27
6.6.1	Politika soudržnosti EU.....	27
6.6.2	Mobilizace veřejných a soukromých investic.....	27
6.7	Průmysl.....	28
6.7.1	Globálně konkurenceschopný průmysl světové úrovně.....	29
6.7.2	Průmysl, který otevírá cestu klimaticky neutralitě.....	29
6.7.3	Průmysl tvořící digitální budoucnost Evropy.....	29
6.8	Výzkum a inovace.....	31
6.8.1	Financování a podpora.....	31
6.8.2	Zelená partnerství.....	31
6.8.3	Zelené mise.....	32
7.	Příprava a realizace v rámci ČR.....	33
7.1	Státní správa ČR.....	34
7.1.1	Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050.....	35
7.1.2	Dopravní politika České republiky pro období.....	35
	2021–2027 s výhledem do roku 2050.....	35

7.1.3	Strategický rámec Česká republika 2030	36
7.1.4	Strategie resortu ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030 36	
7.1.5	Strategický plán společné zemědělské politiky na roky 2023- 2027 ...	37
7.1.6	Státní energetická koncepce a Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu	37
7.2	Iniciativy podnikatelských subjektů ČR	37
7.2.1	Energetika	38
7.2.2	Průmysl	38
8.	Výsledky dotazníkového průzkumu	39
9.	Změny v realizaci ZD po invazi Ruska na území Ukrajiny	40
10.	Diskuse	42
11.	Závěr	44
12.	Přehled literatury a použitých zdrojů	45
13.	Příloha – Dotazníkový průzkum	52

1. Úvod

Na planetě Zemi došlo v posledních desetiletích k výrazným změnám klimatu. Současný stav související se změnou klimatu má na svědomí, i přes nesouhlas některých skupin, člověk a je tak i přímo zodpovědný za budoucí vývoj. Na tom se shodla jak odborná většina, tak i politická reprezentace a vzniklo několik různých mezinárodních iniciativ a z toho plynoucích dohod. Evropská Unie (EU) se rozhodla mimo podpory těchto iniciativ a dohod vytvořit i vlastní dohodu Green Deal.

Klima, nebo podnebí lze definovat podle Českého hydrometeorologického ústavu jako „*dlouhodobý charakteristický režim počasí, podmíněný energetickou bilancí, cirkulací atmosféry, charakterem povrchu a lidskými zásahy. Tedy je to dlouhodobý průměrný stav atmosféry v určitém místě*“ (ČHMÚ ©2022).

Obdobně definuje klima i Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC), jako průměrné počasí, či jeho statistický popis z hlediska průměru a variability průměrných veličin za různá časová období a to od několika měsíců až po tisíce nebo miliony let. Procesy v atmosféře, oceánech, na pevnině, v ledovcích i biosféře mezi sebou vzájemně interagují a vytvářejí tak klimatický systém Země (IPCC ©2018).

Jak uvádí na svých stránkách i Ministerstvo životního prostředí (MŽP) je příčinou změny klimatu s největší pravděpodobností přirozený skleníkový efekt atmosféry kdy dochází v důsledku lidské činnosti k nadměrnému zvyšování antropogenních emisí skleníkových plynů. Tímto působením je pak ohroženo fungování všech složek životního prostředí včetně lidské společnosti (MŽP ©2008–2022).

To, že klimatickou změnu způsobuje především člověk zmiňuje i MAREK (2022) v souvislosti se vzrůstajícími nároky lidské společnosti na prostor, využívání surovin a energií pro životní potřeby. To vše v souvislosti s propojením světa v důsledku obchodních činností, cestování, zahraničních investic a podobně.

Jedním z nejdůležitějších mezinárodních orgánů věnujících se problematice změny klimatu je Mezivládní panel pro změnu klimatu, seskupení vědců z celého světa zabývající se zejména poznáním podstaty změny klimatu a hodnocením jejích environmentálních a sociálních důsledků. Panel byl založen v roce 1988 z iniciativy Generálního shromáždění OSN ve spolupráci se Světovou meteorologickou organizací (WMO) a Environmentálním programem spojených národů z důvodu potřeby objektivního hodnocení problému změny klimatu. IPCC pravidelně připravuje hodnotící zprávy, technické a speciální zprávy, které se věnují jednotlivým klíčovým problémům z oblasti změny klimatu (MŽP ©2008–2022).

V prosinci 2015 byla v Paříži přijata smluvními stranami Rámcová úmluva OSN o změně klimatu. Pařížská dohoda provádí ustanovení Úmluvy a po roce 2020 nahradila předtím platný Kjótský protokol.

Pařížská dohoda mimo jiné formuluje dlouhodobý cíl ochrany klimatu, jímž je přispět k udržení nárůstu průměrné globální teploty výrazně pod hranicí 2 °C v porovnání s obdobím před průmyslovou revolucí a usilovat o to, aby nárůst teploty nepřekročil hranici 1,5 °C a přináší významnou změnu, pokud jde o závazky snižování emisí skleníkových plynů. Tyto teploty zmiňuje i CÍLEK a AČ (2019) jako kritický bod zlomu ekosystémů.

V rámci Pařížské dohody se Česká republika (ČR) jako člen EU přihlásila s ostatními členskými státy společně snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů o nejméně 40 % ve srovnání s rokem 1990. Přistoupením k Dohodě a k tomuto závazku bude naplňovat společný cíl EU a jejích členských států, který byl přijat Evropskou radou jako součást závěrů Evropské rady k Rámci politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 schválených dne 24. října 2014 (MŽP ©2008–2022). Na základě těchto skutečností se EU rozhodla, pro vlastní ambiciózní řešení, které by mělo jít příkladem všem dalším zemím a vytvořila vlastní aktivitu s názvem Green Deal, neboli Zelenou Dohodu (ZD).

2. Cíle práce

Cílem práce je obecně popsat a zhodnotit obsah a cíle dohody „Green Deal“ v rámci EU a samotnou přípravu realizace a obecné povědomí v rámci ČR. Dalším cílem je posoudit pozitivní dopady realizace dohody v oblasti zdraví obyvatel EU a popsat případné změny cílů a kroků k jejich plnění s ohledem na vývoj politické situace nejen v Evropě.

3. Metodika

Bakalářská práce bude zpracována formou rešerše na základě dostupných informací nejméně ze 30 odborných zdrojů. Budou představeny závazné úkoly a cíle určené k plnění v rámci EU a návrhy, jak těchto cílů dosáhnout. Dále bude představena připravenost státní správy a soukromého sektoru v rámci ČR a jejich přístup k plnění ZD. Získané poznatky budou doplněny o vlastní kvalitativní výzkum na vzorku obyvatel ČR. Tento výzkum se zaměří na povědomí o dohodě „Green Deal“ a postoje respondentů k této dohodě.

4. Důvod vzniku dohody Green deal

Evropská unie se jako celek, prostřednictvím Evropské komise (EC, European Commission), rozhodla podniknout legislativní kroky směřující k zastavení zvyšování produkce CO₂ a dalším opatřením pro stabilizování klimatické rovnováhy nejen v Evropě. Chce se stát lídrem v celosvětovém měřítku a ukázat cestu, jak najít proveditelné a splnitelné řešení. Vlastním příkladem tak chce ukázat celému světu, že při splnění stanovených úkolů a cílů lze dosáhnout změny. Hlavní důvod je neudržitelná situace a v podstatě existenční hrozba nejen pro Evropu, ale pro celý svět. Je bytostně důležité zabránit změně klimatu a životního prostředí především realizací cílů ZD v sektoru energetiky, průmyslu, dopravy a dalších oblastech. Při splnění těchto cílů se nejen zlepší životní prostředí, ale dojde i k výrazným pozitivním změnám v oblasti lidského zdraví a to je jeden z hlavních přínosů pro obyvatele Evropy (EC ©2019).

K tomu uvádí ATTENBORROUGH (2021), že klimatická změna je neodvratitelný proces, který můžeme jen zpomalit a má přímou souvislost s lidskou činností a počtem obyvatel na planetě Zemi. Pokud nedojde k razantním okamžitým řešením, tak bude budoucnost lidstva do konce roku 2100 silně ohrožena.

5. Přínos dohody pro Evropu

Zelená Dohoda pro Evropu vznikla za účelem transformace Unie na moderní, konkurenceschopnou ekonomiku, jež účinně využívá zdroje a hlavní cíl je být v roce 2050 prvním klimaticky neutrálním kontinentem. Účelem je oddělit hospodářský růst od využívání zdrojů a zároveň nesmí být opomenut žádný region Evropy a ani jednotliví obyvatelé. Evropská komise přijala soubor návrhů a opatření, které uzpůsobí politiku EU v oblastech klimatu, energetiky, dopravy a finančnictví tak, aby se dosáhlo cíle snížení čistých emisí skleníkových plynů do roku 2030 o minimálně 55 % jejich produkce v roce 1990 (EC ©2019).

Cílem Zelené Dohody je zlepšit život a zdraví občanů a budoucích generací tím, že zajistí pro všechny obyvatele čisté ovzduší, nezávadnou vodu, zdravou půdu a biologickou rozmanitost ve všech částech Evropy. Pro všechny obyvatele by měli být cenově dostupné zdravé potraviny a pitná voda. Při výstavbě nových budov a rekonstrukci stávajících by se měly využívat nejmodernější technologie za účelem maximální energetické úspornosti. Sjednotí se veřejná doprava a celková dopravní obslužnost nejen pro potřeby obyvatel, ale především i pro zásobování průmyslových odvětví. Mělo by dojít k ekologičtějším využívání energií za použití nejmodernějších poznatků a technologií s důrazem na čistotu a zachování přírodních zdrojů. Zajistí se delší životnost výrobků a jejich opětovné použití v rámci recyklace po jejich dosloužení. Dojde k výrazným změnám na trhu práce a vzdělávání s důrazem na zachování pracovních míst a zefektivnění pracovních postupů a procesů za přispění aplikace moderních poznatků a vyspělých technologií, které budou potřeba k budoucí transformaci společnosti. Evropský průmysl musí být plně konkurence schopný a technologicky vyspělý (EC ©2019).

Z užšího evropského pohledu nejde jen o klima, životní prostředí a ekonomický rozvoj regionu, ale hlavně o zdraví obyvatel v daném regionu. Tím, že bude nižší podíl emisí a imisí v atmosféře dojde ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva a tím zároveň k nemalým úsporám finančních prostředků. Většina lidí si myslí, že snížení emisí v Evropě nebude mít celosvětový dopad, ale právě především zdraví obyvatel Evropy je jedním z hlavních přidružených pozitiv celého procesu. Znečištěné ovzduší je každoročně, celosvětově přímou příčinou zbytečného úmrtí milionů lidí. Kombinované účinky znečištění venkovního a domácího ovzduší způsobují každý rok asi sedm milionů předčasných úmrtí, převážně v důsledku mrtvice, srdečních chorob, chronické obstrukční plicní nemoci, rakoviny plic a akutních respiračních onemocnění (WHO ©2022).

Jak uvádí CÍLEK a AČ (2019) nejen průmyslová produkce emisí, ale i domovní kotelny a topeniště vedou k silnému znečištění ovzduší a to především v lokálních podmínkách. Zvýšení průměrné teploty je také jednou z hlavních příčin zdravotních problémů v souvislosti s klimatickou změnou. Nejvíce patrná je situace ve městech a velkoměstech kde dochází k celkovému zvyšování teploty převážně v letních měsících a to je pak přímou příčinou zdravotních komplikací převážně u seniorů. Jde především o zvýšený počet dní s tropickou teplotou v řadě za sebou, jak uvádí CAJTHAML a kol. (2022), které vedou ke zhoršení zdravotního stavu zejména u seniorů.

6. Plánovaná opatření Evropské unie v odvětvích

Dne 11. prosince 2019 představila Evropská komise Zelenou Dohodu pro Evropu. Plán, který učiní hospodářství EU udržitelné tím, že přemění výzvy v oblasti klimatu a životního prostředí na příležitosti ve všech oblastech politiky a učiní transformaci spravedlivou a inkluzivní pro všechny.

V projevu v rámci představení Zelené Dohody předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová uvedla: *„Zelená Dohoda pro Evropu je naší novou strategií růstu – růstu, který nám více dává, než bere. Ukazuje nám, jak změnit náš způsob života a práce, výroby a spotřeby tak, abychom žili zdravěji a naše podniky*

byly inovativnější. Všichni můžeme být zapojeni do transformace a všichni můžeme mít užitek z těchto příležitostí. Budeme-li první a budeme-li jednat rychle, pomůžeme našemu hospodářství stát se celosvětovým lídrem. Jsme odhodláni uspět v zájmu naší planety a života na ní – pro evropské přírodní dědictví, biologickou rozmanitost, naše lesy a moře. Když zbytku světa ukážeme, jak být udržitelní a konkurenceschopní, můžeme přesvědčit ostatní země, aby se vydaly stejným směrem.“ (EC ©2019).

Splnění cílů Zelené Dohody pro Evropu bude vyžadovat rozsáhlé investice. K dosažení stávajících cílů v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 bude dle odhadů potřeba 260 miliard EUR dodatečných ročních investic, což představuje přibližně 1,5 % HDP v roce 2018. Pro zapojení soukromého sektoru při financování naplňování daných cílů vznikla strategie zeleného financování. I přesto, že je boj proti změně klimatu a zhoršování stavu životního prostředí společným úsilím, nemají jednotlivé regiony a členské státy stejnou výchozí pozici. Mechanismus pro spravedlivou transformaci by měl podpořit regiony, které jsou závislé na činnostech s vysokými emisemi uhlíku, podporou občanů, kteří jsou vůči transformaci nejvíce zranitelní, a poskytnout jim přístup k rekvalifikačním programům a pracovním příležitostem v nových hospodářských odvětvích.

V březnu 2020 Komise představila klimatický pakt s cílem poskytnout občanům možnost vyjádřit svůj názor a zapojit se do navrhování nových opatření, sdílení informací a iniciování činností na místní úrovni a zviditelnění řešení, která mohou ostatní následovat. Výzva spojená se změnou klimatu vyžaduje globální reakci. Co se týče snižování emisí skleníkových plynů, tak Evropa dosahuje již dobrých výsledků a v roce 2018 se podařilo snížit emise o 23 % oproti roku 1990 a HDP EU byl přitom v tomto roce o 61 % vyšší než v roce 1990. Z nynějšího hlediska, kdy je snižování emisí spojeno s využíváním nejmodernějších technologií a každé další snížení emisí je ekonomicky čím dál náročnější, je tento proces s ohledem na další vývoj nedostatečný a je třeba intenzivnější a důslednější prosazování všech dostupných řešení v oblasti plnění stanovených cílů.

Zelená Dohoda pro Evropu stanoví postup v nadcházejících měsících a letech. Činnost Komise bude reagovat na nejnovější vědecké poznatky, vyplývající ze zpráv IPCC a dalších mezinárodních organizací, a tyto poznatky aplikovat do opatření, která budou upravovat další vývoj. Dle průzkumů se naprostá většina Evropanů domnívá, že ochrana životního prostředí je důležitá (95 %). Téměř 8 z 10 Evropanů (77 %), mimo střeoevropské země bývalého východního bloku, uvádí, že ochrana životního prostředí může podpořit hospodářský růst. Výsledky průzkumu Eurobarometr o postojích občanů EU v oblasti životního prostředí potvrzují, že veřejnost je příznivě nakloněna těmto změnám a je si vědoma nutnosti přijmout opatření ke zlepšení životního prostředí a podporovat činnosti, které jsou šetrné k životnímu prostředí i z hlediska financování (EC ©2019).

V září 2020 Evropská komise představila svůj plán na snížení emisí skleníkových plynů v EU do roku 2030 nejméně o 55 % ve srovnání s rokem 1990. Tyto ambice nasměřují EU po příští desetiletí na vyváženou cestu směřující ke klimatické neutralitě v roce 2050. Tento cíl vychází z posouzení komplexních sociálních, hospodářských a environmentálních dopadů a z tohoto posouzení vyplývá, že je tato cesta proveditelná a realistická.

Všechny členské země EU vypracovaly vlastní vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu na období 2021–2030. Tyto plány Komise posoudila a konstatovala, že je EU na dobré cestě ke splnění cíle v roce 2030. EU chce podporovat ekonomiky využívající účinně zdroje, bude podporovat inovace v oblasti zelených technologií a podporovat tvorbu pracovních míst v tomto sektoru. Členské státy mohou při realizaci těchto investic do zelené transformace čerpat z fondu na podporu oživení Next Generation EU, v němž je k dispozici 750 miliard EUR. Změna na klimaticky neutrální ekonomiku se podaří pouze v případě zapojení všech, od politických reprezentací, přes ekonomickou sféru a služby až po jednotlivé občany členských zemí EU.

Největším zdrojem emisí skleníkových plynů v EU jsou emise CO₂ ze spalování fosilních paliv. Spolu s fugitivními emisemi jinými, než CO₂ v energetickém systému představují více než 75 % emisí skleníkových plynů v EU. Z toho je zřejmé, že ústřední role při přechodu ke klimaticky neutrální společnosti

bude změna v oblasti průmyslu, dopravy a vytápění budov. Hlavní úkol pro splnění klimatické neutrální ekonomiky tedy bude dekarbonizace dodávek energie (EC ©2019).

V červenci roku 2021 byla představena Zelená Dohoda pro Evropu a v ní byl stanoven hlavní záměr učinit z Evropy první klimaticky neutrální kontinent na světě. EU bude směřovat ke splnění cílů dohody ve všech odvětvích hospodářství spravedlivým, finančně efektivním a konkurence schopným způsobem (EC ©2019).

6.1 Klima

Cílem Zelené Dohody pro Evropu je dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality Evropy. Aby byl tento cíl právně závazný, předložila Komise návrh evropského právního rámce pro klima, v němž je rovněž stanoven ambicióznější cíl v oblasti čistého snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % v porovnání s úrovněmi z roku 1990. V zájmu dosažení cílů v oblasti dekarbonizace je třeba objem emisí snížit ve všech hospodářských odvětvích, od průmyslu a energetiky po dopravu a zemědělství. EU v souvislosti se změnou klimatu úzce spolupracuje a komunikuje se svými mezinárodními partnery a podporuje je také v jejich úsilí a to především na základě Pařížské dohody.

Evropská komise přijala soubor návrhů, které uzpůsobí politiky EU v oblasti klimatu, energetiky, dopravy a zdanění tak, aby se mohly podílet na snižování čistých emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % oproti roku 1990.

6.1.1 Evropský klimatický pakt

Komise se sama jako instituce připojila k evropskému klimatickému paktu a zavázala se, že nejpozději od roku 2030 bude její provoz klimaticky neutrální. V dubnu 2022 se Komise zavázala postupně snižovat své emise skleníkových plynů nejméně o 60 % ve srovnání s rokem 2005 a kompenzovat případné zbývající

emise v roce 2030 vysoce kvalitním certifikovaným pohlcováním uhlíku (EC ©2019).

Evropský klimatický pakt spojuje lidi, aby vybudovali udržitelnější Evropu pro všechny. Na jeho plnění se mohou podílet všichni občané, podniky a organizace, ale i města a další subjekty. Lze se zavázat plněním a plnit skutečné kroky směřující ke stanovenému cíli. Jednotlivec může změnit kupříkladu způsob cestování a dopravy, může přesunout svoje finanční prostředky do banky, která neinvestuje do fosilních paliv a naopak se snaží podporovat ekologické formy hospodářství a investic. Pro organizace, firmy a města jsou k dispozici dva druhy spolupráce. Jedná se o závazek Pathway, který představuje řadu různých akcí šetrných ke klimatu. Dále je zde možnost se zapojit do aktivity North Star, která zahrnuje významné, měřitelné akce přispívající ke snížení emisí skleníkových plynů, tak jak se Evropská komise zavázala. Samotná Komise přijala závazek North Star, který zahrnuje klimatickou neutralitu instituce do roku 2030, snížení emisí skleníkových plynů o přibližně 60 % ve srovnání s úrovněmi v roce 2005 a kompenzaci zbývajících emisí odstraněním uhlíku. Kromě toho, že se stane klimaticky neutrální, Komise také doufá, že inspiruje další organizace, aby přijaly opatření a staly se součástí řešení v oblasti klimatu. Evropská komise chce dokázat, že změna je možná a splnění cílů realistické a proto se rozhodla splnit vše o něco dříve a stala se tak průkopníkem a dokázala přesvědčit všechny, že změna možná je a je třeba ji zrealizovat (EC ©2019).

Je důležité přesvědčit, jak uvádí NEČAS (2016), co nejvíce lidí, že změna klimatu je sice proces, který by probíhal i bez zásahů člověka, ale nynější stav je přímo spojený s antropogenní činností člověka. Pokud se bude vyčkávat, jestli si příroda sama poradí, mohou se naplnit nejhorsí předpoklady a dojde k nevratné změně, která by mohla přímo ohrozit lidskou populaci. Proto je třeba začít jednat co nejdříve a pokusit se změnu klimatu alespoň zpomalit a zajistit si tak dobré životní podmínky i do budoucna.

6.1.2 Závazek Evropské komise North Star

Závazek Evropské komise North Star pokrývá tři klíčové oblasti, které budou prioritou a příkladem pro ostatní instituce a jednotlivé členské země.

První oblastí jsou budovy a pracovní prostory zaměstnanců pracujících přímo pro Evropskou komisi, které v roce 2019 vyprodukovaly 43 % emisí celé Evropské komise. Hlavním cílem tedy bude zredukovat emise o 30 % v následujících letech až k roku 2030. Zredukuje se počet budov, které spravuje a využívá. Renovací a instalací moderních technologií pro výrobu zelené energie ze solárních panelů a solárního ohřevu vody společně s kvalitním zateplením by se měla zefektivnit environmentální výkonnost těchto objektů. To uvádí i HAUSEROVÁ (2022) s tím, že je třeba využít i orientaci budov ke světovým stranám, propustnost světla, cirkulační schopnosti vzduchu v budovách a využívat dostupné moderní technologie včetně tepelných čerpadel a rekuperace vzduchu.

Cestování zaměstnanců Komise představovalo dalších 28 % emisí a jde tedy o druhou oblast závazku. Od roku 2024 by mělo dojít ke snížení těchto emisí spojených s dopravou o polovinu a to především tím, že dojde k monitoringu a vyhodnocení za pomoci moderních informačních technologií. Bude se více využívat práce online na dálku, zredukuje se zbytečné služební cesty, dojde k jejich lepšímu plánování a využívání ekologických způsobů přepravy. Změní se vozový park a zredukuje se počet parkovacích míst u institucí o cca. 35 % a zaměstnanci budou motivováni využívat veřejnou hromadnou dopravu, anebo sdílené cestování do zaměstnání. Tím dojde i ke zlepšení dopravní situace, zmenší se zatížení dopravními zácpami a tím se sníží i místní znečištění ovzduší.

Třetí zásadní oblastí je infrastruktura informačních technologií, které v roce 2019 představovaly 5 % emisí. Cílem bude jejich snížení o 30 %, které by se mělo docílit vyřazením zastaralých technologií, zamezením plýtvání v organizační složce u zaměstnanců. Budou využívány nejmodernější technologie s důrazem na jejich co nejmenší uhlíkovou stopu.

Pro Komisi pracuje téměř 32 000 lidí na cca. 200 místech po celé Evropě a cílem Komise je dokázat již v roce 2030 být uhlíkově neutrální. K tomu slouží i osvětové kampaně pro zaměstnance a s jejich přispěním by měla Komise ukázat, že změna možná je a být tak celosvětovým příkladem v oblasti boje proti změně klimatu a zlepšení čistoty ovzduší v životních podmínkách v daných regionech, kde zaměstnanci Komise pracují (EC ©2019).

6.1.3 Interní komunikační kampaň Count Us In

Bude spuštěna interní komunikační kampaň Count Us In, která inspiruje zaměstnance k provedení co nejvíce ze 16 klíčových kroků, směřujících ke snížení uhlíkové stopy každého jednotlivce a občana EU.

Jde kupříkladu o změny v osobní dopravě s názvem Více pěšky a na kole, která vysvětluje proč není dobré využívat osobní automobil a hromadnou dopravu v místech kde lze dojít v klidu pěšky, nebo na kole. Argumentuje tím, že i když je hromadná doprava ekologičtější než osobní automobil, stále nějaké emise produkuje. I s malým přispěním, lze dosáhnout velkých cílů (Count Us In ©2022).

S tím souvisí kampaň Létat méně, kde je kladen důraz na to, že létání je hlavním zdrojem znečištění uhlíkem. Ne každý má výsadu létat, ale pokud ano, udělat o pár letů méně je jedním z nejlepších způsobů, jak dramaticky snížit znečištění uhlíkem (Count Us In ©2022).

Dále se jedná kupříkladu o kampaň Ztlumte topení, která upozorňuje na fakt že, vytápění vašeho domova je jedním z hlavních způsobů, jakým každá domácnost produkuje uhlíkové znečištění. Možná si toho ani nikdo nevšimne, ale snížení topení o jeden stupeň má významný dopad na znečištění uhlíkem (Count Us In ©2022).

Významnou úlohu má i kampaň Mluvte v práci, která vyzývá k vyšší komunikaci na témata úspor a společné dosažení cílů k prospěchu všech. EU nabádá všechny, aby o změnách mluvili mezi sebou v práci, doma a předávali tak informace k co nejširšímu okruhu lidí. Pokud co nejvíce lidí dojde k přesvědčení,

že změny mají smysl, pak to bude jedno z nejrychlejších a nejefektivnějších řešení snížení uhlíkové stopy a tím i zlepšení životního prostředí a zdraví v jejich okolí (Count Us In ©2022).

Význam osvěty a komunikace zmiňuje i MANN (2022) s tím, že není možné podávat pouze povrchní informace na jejichž základě nedojde k pochopení problematiky. Je třeba problematiku a souvislosti s klimatickou změnou formulovat přesně a důsledně a předkládat srozumitelná vysvětlení a návody, aby se témata s tím spojená stala lidem co nejbližší a na základě těchto přesných informací mohli začít i jednotlivci přemýšlet nad svých jednáním a začít ho postupně měnit.

6.2 Životní prostředí a oceány

Evropská moře, oceány a životní prostředí jsou pro Evropu zdrojem přírodního a ekonomického bohatství. Pro zachování těchto zdrojů musí dojít k jejich zásadní ochraně a rozumnému využívání spojeným s udržitelností a zajištění možnosti jejich využívání i dalším generacím. Prioritou EU je ochrana biologické rozmanitosti a ekosystémů, snížení znečištění půdy, vod a ovzduší a v neposlední řadě důraz na oběhové hospodářství a nakládání s odpady. Změnou v těchto klíčových oblastech dojde ke zlepšení kvality života a zdraví,lepší se situace v oblasti životního prostředí a sníží se emise skleníkových plynů (EC ©2019).

Komise navrhuje přísnější pravidla pro látky znečišťující okolní ovzduší, povrchové a podzemní vody a čištění městských odpadních vod. Čisté ovzduší a voda jsou nezbytné pro zdraví člověka, v důsledku znečištění těchto základních složek ekosystému umírá zbytečně ročně mnoho lidí nejen v celosvětovém měřítku, ale právě i na území Evropy. Je tedy zásadní pro zachování kvality života obyvatel podniknout kroky ke zlepšení v těchto oblastech. Na základě nových pravidel dojde ke zlepšení kvality ovzduší v Evropě k roku 2030 a tím dojde k hrubým ročním úsporám odhadovaným na několik miliard EUR v rámci zdravotní péče. Dalším důsledkem znečištění ovzduší je i poškození lesů, eutrofizace vod, acidifikace půdy a poškození ekosystémů a zemědělských plodin.

Revidovaná směrnice o čištění městských odpadních vod pomůže Evropanům těžit z čistších řek, jezer, podzemních vod a moří a zároveň zefektivní čištění odpadních vod. Odpadní voda by se měla více využívat jako zdroj a tím by mohlo dojít v tomto odvětví k dosažení energetické neutrality do roku 2040. Musí se zlepšit zpracování kalů a jejich další využití v rámci zlepšení oběhového hospodářství. Povinnost čistit odpadní vody se bude týkat i obcí do 1000 obyvatel, musí se zajistit vytvoření integrované plány pro hospodaření s vodou včetně ochrany před bleskovými povodněmi. Zintenzivní se monitoring čistoty odpadní vod se zaměřením na látky spojené s léčivý a kosmetickým průmyslem, které tvoří většinu toxických látek v odpadních vodách. S tím souvisí i povinnost výrobců těchto přípravků se podílet na nákladech odstranění těchto látek z životního prostředí, dle zásady znečišťovatel platí. To donutí výrobce a výzkum k inovacím v oblasti výroby a spravedlivějšímu financování čištění odpadních vod. K tomu se vyjadřuje i SCHÄTZING (2007) a uvádí, že pokud se urychleně nezačne se změnou a moře a oceány se nezbaví co nejrychleji dalšího znečištění dojde k nevratným změnám ekosystému na celé planetě.

Změna pravidel pro využití fosforu z odpadních kalů a jeho použití do zemědělských hnojiv sice zprvu přinese zvýšené náklady, ale přínosy, s ohledem na nové technologie, budou nakonec převažovat a to i z hlediska finančního, v rámci jednotlivých členských států.

Po nedávných incidentech týkajících se náhlého úhynu ryb v povrchových tocích, zejména řeky Odry a Bečvy navrhuje komise povinná varování v dolním povodí. Došlo také k vylepšení monitorování, hlášení a snadnějším budoucím aktualizacím seznamu, aby držel krok s vědou. Kromě toho budou aktualizovány, většinou zpřísněny, normy pro 16 znečišťujících látek, na které se již pravidla vztahují, včetně těžkých kovů a průmyslových chemikálií (EC ©2019).

6.3 Energetika

Jak uvádí REES (2022), je největším problémem dekarbonizace energetiky vysoká cena za energii vyrobenou z obnovitelných zdrojů. Čím rychleji dojde k rozvoji technologií výroby z obnovitelných zdrojů, tím rychleji se bude snižovat

i její cena. K tomu se vyjadřuje i BARAN (2022) s tím, že největší problém výroby energie z obnovitelných zdrojů je nedokonalost spojená s plynulou výrobou energie, kterou nelze dodržet z důvodu přírodních podmínek potřebných k její výrobě. Kdy se zejména jedná o nárazové časové úseky vhodné pro výrobu, které se střídají s úseky kdy vyrábět nelze.

S energetikou je spojeno více než 75 % emisí skleníkových plynů v EU. Dekarbonizace energetického systému je tedy hlavní priorita pro dosažení cílů stanovených k roku 2030 a k uhlíkové neutralitě, které by se mělo dosáhnout v roce 2050. Zelená Dohoda se soustředí na tři zásady k dosažení snížení emisí skleníkových plynů a zlepšení kvality života občanů. Hlavním cílem je zajištění cenově dostupných dodávek energie v celé EU, vytvoření plně integrovaného trhu a zvyšování energetické účinnosti ve všech oblastech s maximálním využití obnovitelných zdrojů a realizace úsporných opatření.

Komise se rozhodla přijmout opatření směřující k integrované energetické síti v celé EU, využívání obnovitelných zdrojů a vytvoření moderní a dostupné infrastruktury a využívání moderních technologií a ekodesignu u výrobků pro konečné spotřebitele. Více dekarbonizovat odvětví zemního plynu a pokud možno více rozvinou potenciál větrných elektráren na evropských mořích.

Každá členská země musí v této souvislosti sestavit a předložit vlastní energetickou koncepci na roky 2021–2030 se zaměřením na řešení výzev v oblastech energetické účinnosti, energie z obnovitelných zdrojů, snižování produkce skleníkových plynů, výzkumu a inovací (EC ©2019).

6.4 Doprava

Emise z dopravy představují přibližně 25 % celkových emisí skleníkových plynů v EU a neustále se zatím zvyšují. Dopravní sektor se přitom na HDP podílí pouze cca. 5 % a zaměstnává více než 10 miliónů lidí. Dopravní systém je zásadní pro celou společnost, která za jeho využívání platí a to nejen v podobě znečištěného ovzduší, ale také dopravními nehodami a nadměrným hlukem. Je to

sektor, ve kterém musí dojít k jasným a urychleným změnám pro naplnění cíle snížení produkce skleníkových plynů o 90 % v roce 2050 (EC ©2019).

K tomu uvádí ŠTULC a GÖTZ (1996), že největší zátěží je osobní automobilová doprava. Zároveň je nejrizikovější a to nejen v souvislosti s dopravními nehodami a tím vzniklých škodách na zdraví a životech lidí, ale i co se týče produkce emisí ze spalovacích motorů a dalšími emisemi způsobenými provozem osobních automobilů.

Proto přijala Komise na podporu k přechodu na efektivnější a udržitelnou dopravu čtyři návrhy, které jsou zaměřeny na modernizaci dopravního systému EU. Především se jedná o propojení dopravních cest s cílem zajistit přepravu lidí a zboží po železnici a vodních cestách, podpora alternativních ekologických paliv a používání nejmodernějších technologií se zaměřením na městskou mobilitu. Tyto návrhy by mělo pomoci k dosažení jasného cíle snížení produkce emisí o 90 % v roce 2050 (EC ©2019).

6.4.1 Inteligentní a udržitelná TEN-T

TEN-T je celoevropská síť železnic, vnitrozemských vodních cest, krátkých námořních tras a silnic, spojující 424 velkých měst s přístavy, letišti a železničními terminály. Po jejich dokončení bude přeprava lidí a zboží rychlejší, plynulejší a výhodnější než stávající systém. Vlaky by měli jezdit rychlostí minimálně 160 km/h čímž vznikne konkurenceschopná železniční síť v celé EU. Kanály a řeky by měli být splavné po většinu roku a současně se zvýší počty překládkový terminálů, aby se dalo zboží rychle a efektivně dopravovat po celé EU v rámci těchto moderních a ekologických dopravních systémů. V rámci toho musí EU zlepšit i městské podmínky pro osobní přepravu pomocí jízdních kol a umožnit tak obyvatelům možnost využívat tyto cesty bezpečně pokud možno co nejvíce na úkor motorizované přepravě.

Pro udržitelnost mobility EU je zásadní využívání železnice, která je a bude nejbezpečnější a nejčistší druh dopravy. Návrh TEN-T je doplněn i akčním plánem pro dálkovou a přeshraniční dopravu i mimo rámec EU. Do roku 2030 chce EU

zdvojnásobit vysokorychlostní dopravu a do roku 2050 ji plánuje ztrojnásobit (EC ©2019). Pro realizaci projektu TEN-T hovoří i fakt, že pokud je dostupnost dopravního koridoru v oblasti, dojde také ke zvýšení HDP až o 2 % v místě a celém okolí dostupném i silnicí přímo napojenou na koridory TEN-T (Goldmann a Wessel, 2020).

Městská mobilita a její nový rámec bude přínosem pro uživatele dopravy a všechny obyvatele Evropy. Města jsou domovem milionu lidí a EU chce zajistit moderní ekologickou přepravu a to jak hromadnými prostředky, tak v rámci individuální přepravy a služeb. Nahradit stávající vozový park za prostředky s nulovými emisemi je prioritou EU, dále bude podporovat pěší a cyklistickou přepravu do zaměstnání, čímž přispěje nejen ke zlepšení životního prostředí, ale i přímo ke zlepšení zdraví obyvatel (EC ©2019).

6.5 Zemědělství

Vzájemná souvislost mezi zdravím lidí, společností a planety je přímá souvislost v podobě potravinových systémů. Evropský zemědělský a potravinový systém se opírá o společnou zemědělskou politiku a již nyní je příkladem a standardem pro zajištění dodávek potravin, jejich bezpečnost, výživové vlastnosti a kvalitu. Přejít na udržitelný potravinový systém je prioritou EU a přinese s sebou další výhody v oblasti zdravotnictví a sociální politiky. Cílem je zajistit bezpečné a trvalé dodávky potravin a zároveň zamezit ztrátě biologické rozmanitosti a změně klimatu (EC ©2019).

6.5.1 Strategie od zemědělce ke spotřebiteli

Strategie od zemědělce ke spotřebiteli je jádrem Zelené Dohody, jejímž cílem je zajistit, aby potravinové systémy byly spravedlivé, zdravé a šetrné k životnímu prostředí. Musí zajistit zlepšení v oblasti spotřeby přírodních zdrojů, snížení emisí skleníkových plynů a zajistit podmínky pro zachování biodiverzity a negativním dopadům na lidské zdraví. Omezit plýtvání a nevyváženost ve spotřebě potravin napříč Evropou a celým světem. Musí se využívat moderní poznatky a technologie, které pomohou k zachování udržitelnosti odvětví pro další generace.

Zajištěním spravedlivého rozdělení hospodářských výsledků a zachováním cenově dostupných potravin by mělo dojít k vyváženému hospodaření v celé EU s příkladem pro další země. V této souvislosti je velký zájem na informování veřejnosti o primárním využívání potravin pocházejících z udržitelných výrobních procesů.

EU bude podporovat přechod k udržitelným zemědělským a potravinářským systémům i v rámci celosvětové udržitelnosti. Půjde příkladem v inovacích a zapojení moderních technologií s cílem zajistit přechod k celosvětovému udržitelnému hospodářství založeném na spravedlivém, zdravém a dostupném systému potravinářství (EC ©2019).

6.5.2 Udržitelné zemědělství v EU

Zemědělství má jedinečné postavení ve společnosti je třeba zajistit jeho trvalý rozvoj a udržitelnost. Venkovská komunita je nenahraditelnou součástí Evropy a proto musí být kladen důraz na její podporu za přispění ekonomiky, ale i kulturního a sociálního aspektu. Společná zemědělská politika (SZP) zajistí naplnění těchto hodnot a rozvoj venkova a udržitelnost zemědělství s přispěním finančních zdrojů a spravedlivému rozdělení těchto zdrojů tak, aby bylo všem zajištěno rovného postavení a sociálního začlenění.

6.5.3 Podpora odolných venkovských komunit

Zemědělství je páteří venkovských komunit, tyto pak čelí různým výzvám jako je stárnoucí populace, nedostatečná infrastruktura, nedostatek služeb a pracovních příležitostí. Komise shromažďuje informace a sociálně ekonomické ukazatele a na jejich základě přistupuje k jednotlivým řešení problémů venkovských oblastí. Každá oblast se potýká se specifickými problémy a je potřeba tyto řešit individuálně a přihlídnout k místním specifikům a potřebám. Je potřeba rozvíjet venkovskou infrastrukturu a rozvíjet pracovní příležitosti v těchto oblastech. Tím se dosáhne udržení a případný rozvoj venkovských oblastí a zajistí se udržitelný potravinový systém pro budoucnost.

V rámci SZP se posiluje vztah mezi komunitami a prostředím a je kladen důraz na ochranu krajiny, divoké přírody a přírodních zdrojů. Tím přispěje ke zkvalitnění života ve venkovských oblastech a nebude docházet ke stárnutí populace a následnému vylidňování venkovských oblastí. Dojde k rozšíření aktivit spojených s rekreačními aktivitami a turistikou a tím se otevřou nové možnosti uplatnění a rozvoje venkovských oblastí. Pro zajištění živé budoucnosti se budou využívat nové poznatky, inovace a moderní technologie (EC ©2019).

6.6 Financování a regionální rozvoj

Komise přislíbila k dosažení cílů ZD uvolnit finanční prostředky ve výši až 1 bilionu EUR. Do zelených investic by mělo směřovat minimálně 30 % víceletého rozpočtu EU. Na podporu investic mohou jednotlivé země využít prostředky z fondu Nástroje pro oživení a budoucnost jehož rozpočet dosahuje 672 miliard EUR. Reformy a investice nesmí být v rozporu s cíli EU v oblasti životního prostředí.

6.6.1 Politika soudržnosti EU

V období 2021–2027 dojde k významným investicím v rámci politiky soudržnosti. Prostředky se budou čerpat z Evropského fondu pro regionální rozvoj a z Fondu soudržnosti, který má za úkol financovat splnění cíle dosažení klimatické neutrality v roce 2050. Tyto finanční prostředky mají zajistit rozsáhlé investice a jejich spravedlivé rozložení do oblastí a regionů, které je nejvíc potřebují a přechod na zelenou ekonomiku by zde mohl být problémem financovat z místních zdrojů.

6.6.2 Mobilizace veřejných a soukromých investic

Pro naplnění cílů ZD je potřeba i investic ze soukromých zdrojů. Proto EU zřídila Program Invest EU, který zajistí aktivaci významného objemu finančních prostředků ze soukromého a veřejného sektoru a dlouhodobě zajistí podporu aktivit spojených s plněním cílů dohody. Více jak 30 % těchto prostředků bude věnováno na oblast klimatu a další prostředky zajistí spravedlivé rozdělení investic za účelem

transformace a také jako základ pro úvěry na financování změn v oblasti klimatu a životního prostředí. Dále bude do budoucna podněcovat aktivity soukromého sektoru o zájem do investic spojených s ekologickými a udržitelnými projekty (EC ©2019).

6.7 Průmysl

Další klíčovou oblastí je průmysl. Který se podílí na hospodářství EU více než 20 % a je v něm zaměstnáno více než 35 milionu lidí a další miliony pracovních míst a finančních prostředků je na něm závislých v mimoevropských oblastech. Průmyslová výroba se podílí více než 80 % na vývozu zboží a z toho důvodu je EU hlavním poskytovatelem a příjemcem zahraničních investic.

Přes 99 % všech evropských společností tvoří malé a střední soukromé podniky a tím jsou ekonomickou páteří celé Evropy. Globální konkurenční výhoda Evropy spočívá s využíváním nejnovějších technologií a rozvinutému výzkumu. Evropa dodržuje sociální hodnoty a klade důraz na udržitelnost a je tak příkladem pro zbytek světa. Jednotný trh využívá možností aplikací inovativních postupů. Evropa je lídrem v počtu patentů a nových technologií, naopak zaostává v oboru informačních technologií, cloudových a datových aplikací.

Průmysl Evropy musí projít rozsáhlými změnami s ohledem na tlak využívání přírodních zdrojů a jejich udržení pro budoucnost a s tím souvisí i zlepšení oběhového hospodářství. K dosažení plánu je potřeba zajistit, aby byl průmysl zelenější, modernější a ekonomičtější ve všech odvětvích a dokázal přitom udržet svou konkurenceschopnost. Podporou nových odvětví a ekologického hospodářství může Evropa ukázat světu, že změna je možná a na základě sociální politiky a spolupráce ve všech oblastech je i proveditelná. Přínosem budou lepší životní podmínky obyvatel jak v sociální oblasti, tak především ve zlepšení životního prostředí a přímého pozitivního dopadu na lidské zdraví. EU se chce stát světovým lídrem a ukázat správnou cestu pro celou planetu (EC ©2020).

6.7.1 Globálně konkurenceschopný průmysl světové úrovně

Stále se měnící geopolitická situace má značný vliv na evropský průmysl, roste globální konkurence, dochází k porušování mezinárodních dohod a mění se vztahy mezi dlouholetými partnery. Evropa tak bude čelit složité době, ale to ji nesmí odradit od plnění daných cílů a naopak musí tyto nové výzvy přijmout a pokusit se s pomocí jednotných postupů a dodržování norem a pravidel překonat tyto překážky. EU musí klást důraz na udržitelnost světového trhu a jeho zachování i pro budoucí generace, k tomu bude využito veškerých inovativních technologií a s jejich pomocí přesvědčení dalších zemí k zachování fungování společnosti (EC ©2020).

6.7.2 Průmysl, který otevírá cestu klimaticky neutralitě

Zelná Dohoda připravuje podmínky pro novou růstovou strategii a jejím hlavním cílem je stát se do roku 2050 prvním klimaticky neutrální kontinentem. Hlavní roli bude hrát průmysl a jeho energetická náročnost a ekologické zatížení. Evropa má nástroje, jak tuto výzvu splnit, každá část průmyslového hodnotového řetězce se bude muset změnit a snížit svou uhlíkovou stopu. Tam kde to nebude z technologických důvodů možné je třeba využít sekundární aktivity a jejich dopady na snížení emisí skleníkových plynů. K tomu přispěje společná politika v oblasti zadávání veřejných zakázek a společného využívání nejnovějších technologií ve všech odvětvích. Přispěje k tomu i regulační politika s přímým dopadem na spravedlivé rozdělení a zapojení všech spravedlivě do celého procesu a to jak z hlediska výroby, tak i financování (EC ©2020).

6.7.3 Průmysl tvořící digitální budoucnost Evropy

Digitální technologie jsou základem pro budoucnost všech odvětví, které člověk potřebuje. Jejich zásluhou dokáže společnost vytvářet nové hodnoty, pracovní místa, zvyšuje se produktivita a vzniká i méně emisí uhlíku. Evropa by se měla díky těmto technologiím stát soběstačnější, konkurenceschopnější a modernější s přímým dopadem na lepší životní prostředí. Digitální sektor přinese

řešení založené na menší spotřebě energie a tím i na menší potřebě fosilních paliv. Pokud chce Evropa v této oblasti uspět musí se zaměřit na kolektivní činnost a spolupráci při rozvoji digitálních technologií. Evropa musí využít všechny společné prostředky, dostupné technologie a postupy, aby se stala světový lídrem i v této oblasti. Pokud by se to nepodařilo, byla by budoucnost o to těžší a naplnění cílů by se mohlo vzdálit. Kdo bude udávat trend v této oblasti, bude mít vždy velkou výhodu a možnost využívat naplno nejmodernější informace a technologie ku svému prospěchu (EC ©2020).

Tři výše popsané oblasti ukazují, jak rozsáhlá transformace Evropu čeká. Tento proces bude trvat minimálně jednu lidskou generaci a proto je důležité nic neodkládat a začít vše řešit co nejdříve. Může se zdát, že je na vše dost času, ale s tímto přístupem by to Evropa nikdy nedokázala, proto je třeba začít jednat ihned (EC ©2020).

V souvislosti s přechodem Evropy na klimatickou neutralitu budou muset některá odvětví projít větší a hlubší transformací než jiná. Určité oblasti průmyslové výroby i přes veškerou snahu o modernizaci za pomoci nejmodernějších technologií nedokáží přechod na bezemisní provoz a to především z důvodu výrobních procesů, technologií a použití energií, která zatím neumí tato odvětví vyřešit jinak, jelikož prostě nejsou známy jiné než stávající technologické postupy. Proto musí dojít k celkové spolupráci a koordinaci mezi všemi oblastmi tak, aby oblasti, kde je přechod na bezemisní provoz snáze dosažitelný v podstatě dotoval ostatní provozy, kde nejsou zatím známy technologie pro výrazné, či úplné snížení produkce skleníkových plynů. Zejména se jedná o energeticky náročné ocelářské, chemické a další průmyslové provozy a odvětví, která spotřebovávají velké množství energie. Je třeba tuto energii, jak uvádí REES (2022), začít produkovat co možná nejšetrnějšími a zároveň nejefektivnějšími způsoby za maximálního využití obnovitelných zdrojů.

Nová strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek pomůže lépe chránit lidi i životní prostředí před nebezpečnými chemickými látkami a stimuluje v tomto odvětví zaměřené na vývoj bezpečnějších a udržitelných alternativ. Dále se musí Evropa zabývat otázkou udržitelnosti stavebních výrobků a zlepšit energetickou

účinnost a environmentální výkonnost vybudovaných aktiv. Udržitelnější zastavěné prostředí bude mít v přechodu Evropy na klimatickou neutralitu velmi důležitou roli. S tím, jak se bude tato transformace zrychlovat, musí Evropa zajistit, aby nikdo nezůstal pozadu. Klíčovým předpokladem k tomu, aby si průmyslová odvětví EU udržela své globální technologické prvenství, bude zůstat na špici ve výzkumu a inovacích, rychle vybudovat potřebnou infrastrukturu a silné pobídky, a to i při zadávání zakázek. Všechny tyto oblasti jsou součástí dokumentu Nová průmyslová strategie pro Evropu (EC ©2020).

6.8 Výzkum a inovace

Výzkum a inovace budou představovat zásadní úlohu v celém procesu plnění úkolů směřujících k cílům Zelené Dohody. Zavádění nejmodernějších poznatků a technologií se neobejde bez celospolečenského zapojení všech složek společnosti nevyjímaje ani jednotlivé občany v rámci sociálních inovací (EC ©2019).

6.8.1 Financování a podpora

V rámci výzvy programu Horizont Evropa 2020 poskytla Komise více než 1 miliardu EUR na podporu 73 projektů, které jsou určeny pro zachování biologické rozmanitosti a ochraně jedinečných evropských ekosystémů. Tento program má zajistit s pomocí výzkumu a inovací plynulý přechod založený na spolupráci v rámci dalších programů k ekologicky udržitelných řešení problémů spojených s klimatickou změnou. Bude podporovat vnitrostátní veřejné a soukromé investice, které budou směřovat na podporu nových technologií a rozšíří nová úspěšná řešení po celé Evropě a následně i ve světě. Více než 35 % výdajů z tohoto programu je přímo vyčleněno na problematiku změny klimatu.

6.8.2 Zelená partnerství

Program Horizont Evropa zahrnuje novou vlnu partnerství v oblasti výzkumu a inovací. Partnerství přispějí k obrovským transformacím v oblasti životního prostředí, společnosti a hospodářství, které Zelená Dohoda pro Evropu požaduje. EU úzce spolupracuje s průmyslem a zeměmi na podpoře partnerství v kritických

oblastech, jako je doprava, včetně baterií a čistého vodíku, nízkouhliková ocel, oběhové biologické hospodářství, stavebnictví a biologická rozmanitost (EC ©2019).

6.8.3 Zelené mise

Mají ambiciózní cíle a do roku 2030 by měli přinést konkrétní výsledky. Zároveň by chtěly zapojit invenci a požadavky občanů a inspirovat důvěru v budoucí transformace. Čtyři z pěti oblastí misí v programu Horizont Evropa přímo podporují ZD pro Evropu.

Jedna z těchto misí se zabývá obnovou našich oceánů a vod. Tato mise pomůže dosáhnout cílů ZD pro mořské a sladkovodní oblasti, jako je ochrana 30 % mořské oblasti EU a obnova mořských ekosystémů a 25 000 km volně tekoucích řek. K problematice oceánů a moří v souvislosti se zadržováním uhlíku řasami uvádí HEAP (2022), že je třeba zabránit oteplování mořské vody v souvislosti s tím, že pokud dojde k úbytku mořských řas přijde planeta o zásobárnu uhlíku. Mořské řasy mají téměř trojnásobnou schopnost ukládat uhlík oproti pozemským lesním porostům. Jedním z cílů Zelené mise bude předcházení a odstraňování znečištění, například snížením plastového odpadu v moři, ztrátami živin a používáním chemických pesticidů o 50 %, a rovněž přispěje k tomu, aby se Evropská ekonomika stala klimaticky neutrální a oběhovou s nulovými čistými námořními emisemi (EC ©2019).

Další mise chce zajistit klimaticky neutrálními a inteligentní města. Města hrají klíčovou úlohu při dosahování klimatické neutrality do roku 2050, což je cíl ZD pro Evropu. Města zabírají pouze 4 % rozlohy EU, ale jsou domovem 75 % občanů EU. Města navíc spotřebovávají více než 65 % světové energie a jsou zodpovědná za více než 70 % celosvětových emisí CO₂. Z toho jasně vyplývá, že podpora změn pro města je jedním z hlavních problémů, s kterými se musí EU vypořádat. Hlavní problematikou energetické náročnosti měst je vytápění a zdroje pro ohřev vody, to uvádí i HAUSEROVÁ (2022) a doporučuje přechod na pasivní budovy s co nejmenší spotřebou energie získané z neobnovitelných zdrojů společně s využíváním technologií rekuperace.

Hlavní cíl je do roku 2030 zajistit u 100 měst inteligentní fungování v režimu klimatické neutrality. Tím přispět ke zlepšení zdraví obyvatel zajištěním čistšího vzduchu, bezpečnější a plynulejší dopravu a snížení hluku. Je důležité zajistit, aby tato města fungovala jako centra pro experimentální rozvoj a následně pak nabídla příklad dalším evropským městům (EC ©2019).

Třetí mise se týká půdy a zřízení 100 živých laboratoří, které by zajistily přechod ke zdravé půdě do roku 2030. Půda je základ našeho potravinového systému, zajišťuje čistou vodu a stanoviště s biologickou rozmanitostí a tím přispívá k odolnosti vůči změně klimatu. Podporuje naše kulturní bohatství a dědictví a krajina je základem hospodářství a prosperity. Zhruba 60–70 % půdy v EU je dle odhadů nezdravých. Půdu je potřeba pečlivě spravovat a chránit pro další generace. Znehodnocení půdy může být i dílem okamžiku oproti její obnově a tvorbě. Mezi základní cíle se řadí zachování organické hmoty v půdě a zajištění ochrany proti vodní a větrné erozi. Zajistit využívání městských prostorů a snížení zastavěnosti území. To souvisí také s osvětovou činností a zlepšení gramotnosti lidí o problematice půdy (EC ©2019).

Čtvrtá mise se věnuje přímo přizpůsobení proběhlým a dalším již nevyhnutelným změnám klimatu. Tyto změny již postihují jednotlivé regiony a oblasti hospodářství a každý region a oblast se musí vyrovnat s jinou intenzitou změn, které již nejsme schopni zastavit. Přizpůsobení těmto změnám znamená přijímat opatření k přípravě a přizpůsobení se jak změnám již proběhlým, tak i těm, které nás nevyhnutelně čekají. Navzdory všem snahám o změnu klimatu se musí všichni vypořádat se zvýšením teploty, které je již zřejmě nevratné. Hlavním cílem mise je příprava na faktické dopady změn klimatu a zajištění připravenosti a odolnosti regionů a komunit na nezvratné procesy, které je čekají v souvislosti se změnou klimatu do roku 2030 (EC ©2019).

7. Příprava a realizace v rámci ČR

Pařížská dohoda vstoupila v platnost již 4. listopadu 2016, tedy po necelém roce od jejího přijetí v Paříži. Smluvními stranami jsou státy ze všech pěti

kontinentů světa a s výjimkou Ruské federace zahrnují všechny významné producenty emisí skleníkových plynů jako je například Čína a USA. Dohodu ratifikovaly také EU a všechny její členské státy. Česká republika se stala smluvní stranou Pařížské dohody dne 4. listopadu 2017.

ČR jako člen EU se také zavázala k plnění Zelené Dohody, která byla představena v roce 2021. Její cíle jsou závazné pro všechny členské země EU a jsou také mnohem ambicióznější než Pařížská dohoda. EU se v rámci ZD rozhodla jít příkladem a ukázat tak cestu k naplnění hlavního cíle, kterým je v rámci EU dosáhnout uhlíkové neutrality v roce 2050.

7.1 Státní správa ČR

Česká republika má v souvislosti se Zelenou Dohodou z hlediska legislativy a strategických dokumentů v rámci jednotlivých resortů zpracované politiky v zásadních oblastech přímo spojených s přípravou plnění Zelené Dohody. Při přímém dotazování státní správy a jednotlivých vybraných ministerstevch bylo výsledkem odkázání na níže uvedené strategické dokumenty, které jsou závaznými dokumenty ČR pro plnění cílů v rámci změny klimatu a Zelené Dohody. Po přímém dotazu vybraných ministerstevch, a to zejména Ministerstva životního prostředí (MŽP), Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), Ministerstva dopravy (MD), Ministerstva financí (MF) a Ministerstva zemědělství (MZe) na legislativní zpracování a případné metodiky na podporu plnění Zelené Dohody, bylo jednotlivými zástupci ministerstev stroze odpovězeno, že Zelená Dohoda je jen sdělením Evropské komise a aktivity z toho plynoucí se řeší na základě legislativních a nelegislativních dokumentů. Celá agenda má významně mezinárodní rozměr, proto se legislativa pro tuto oblast připravuje hlavně na evropské úrovni, což je zatím v procesu a nelze řadu věcí předjímat. Hlavní zásady jsou ale vtěleny do strategických rámců jednotlivých resortů.

7.1.1 Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050

Vymezuje hlavní problematické oblasti životního prostředí v České republice, na jejichž základě formuluje strategické a specifické cíle, a dává jejich možná řešení skrze příklady typových opatření, jejichž realizace by měla vést k efektivní ochraně životního prostředí a zlepšení jeho stavu. Tato Státní politika životního prostředí (SPŽP) má platnost do roku 2030 s výhledem do roku 2050. Hlavním cílem je maximalizovat úsilí a nastavit směr ke splnění vize pro rok 2050. Hlavní tématem SPŽP je životní prostředí a zdraví obyvatel, které se zabývá příčinnou souvislost mezi čistotou životního prostředí a ovzduší a přímým dopadem na zdraví obyvatel v místě vzniku emisí skleníkových plynů a prachových částic. Hlavní problém vidí mimo jiné i v domácích topeništích, které je přímo zodpovědné za místní znečištění ovzduší a to jak ve městech, tak i na venkově. S tím souvisí zdravotní problémy spojené s dýchacím ústrojím člověka, vznikem respiračních onemocnění a v neposlední řadě i rakovinou. Dalším tématem je klimaticky neutrální a oběhové hospodářství a jako poslední hlavní téma je ochrana přírody a krajiny. Dále SPŽP obsahuje dalších 10 strategických cílů a 32 specifických cílů, které vychází ze Zelné dohody s cílem plnění do roku 2050 (MŽP ©2021).

7.1.2 Dopravní politika České republiky pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050

Doprava je společně s energetikou hlavním integrujícím odvětvím celého hospodářství a fungování společnosti. Proto je třeba věnovat změnám klimatu v sektoru dopravy náležitou pozornost. Jako hlavní cíl uvádí strategie rozvoj nízkoemisního rozvoje dopravy při zachování dopravní obslužnosti a ekonomického a sociálního rozvoje. Dokument určuje hlavní postup státu při snižování množství vybraných látek vypouštěných do ovzduší. Mezi tyto látky patří oxid siřičitý, oxidy dusíku, amoniak, těkavé organické látky a prachové částice. Prognóza vývoje množství emisí znečišťujících látek neukazuje, že by ke splnění závazků ČR mohla dojít bez zavedení dalších opatření. Je třeba se naplno začít věnovat plnění těchto cílů, aby byla zachována možnost splnit cíle stanovené

k roku 2030 a následně i hlavní cíl v roce 2050. Nejde přitom jen o dopravu, ale je zde i přímá souvislost s čistotou životního prostředí v ČR (MDČR ©2021).

V rámci železniční dopravy proběhla jednání s EU o doplnění některých tratí v ČR na seznam projektů spojených se sítí TEN-T, což se dá posoudit jako úspěch s přihlédnutím k tomu, že původně v této síti nebylo se železniční sítí ČR počítáno ve větším rozsahu. Jednáním se podařilo překonat obavu spojenou s financováním a zajištěním realizace projektů ve stanovené časové období (SŽ ©2023).

7.1.3 Strategický rámec Česká republika 2030

Další významným materiálem je Strategický rámec Česká republika 2030, který schválila vláda ČR již v roce 2017 a udává směr rozvoje naší země na příští desetiletí. Jeho naplnění by mělo zlepšit kvalitu života ve všech regionech a nasměřuje Česko k rozvoji, který je udržitelný po sociální, ekonomické i enviromentální stránce. Zabývá se šesti základními tématy a popisuje, jak by se mělo Česko v těchto oblastech do roku 2030 změnit. Plnění strategického rámce se postupně analyzuje a aktualizuje s ohledem na vývoj situace v průběhu času a stavu plnění jednotlivých cílů (MŽP ©2022).

7.1.4 Strategie resortu ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030

Je klíčový dokument pro celý resort a všechny jeho odvětví. Způsob implementace strategie je koncipována jako otevřený živý dokument a základní podklad pro strategické řídicí procesy v rámci resortu. Jeho priority, cíle a jednotlivá opatření jsou zaneseny do příslušných programů a jejich aktualizací v souvislosti na další strategické dokumenty ČR, které jsou zpracovány v přímé souvislosti s realizací ZD. Strategii bude aktualizovat vláda ČR s ohledem na monitoring stavu věcí a kontrolu plnění jednotlivých priorit. To vše v rámci kompetence MZe ve spolupráci s dalšími resorty a širší mezinárodní spolupráce (MZE ©2016).

7.1.5 Strategický plán společné zemědělské politiky na roky 2023–2027

Materiál, který byl Evropskou komisí schválen 24.11.2022. Mimo jiné jsou v něm obsaženy kompletní informace o stavu a předpokládaném vývoji celého sektoru zemědělství. Co se týče Zelené Dohody, tak Strategie apeluje na ČR v přímé souvislosti s Evropskou strategií od zemědělce ke spotřebiteli, kde má dle mínění EU zemědělství ČR stále velké rezervy (MZE ©2022).

7.1.6 Státní energetická koncepce a Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu

V roce 2015 byl schválen strategický dokument vlády ČR zahrnující oblast energetiky. V roce 2022 mělo dojít k jeho aktualizaci, ale bohužel se tak zatím nestalo. Pro potřeby oblasti energetiky a klimatu má vláda ČR prostřednictvím MPO zpracovaný vnitrostátní plán pro oblast energetiky a klimatu. Tento plán se zabývá příčinami znečištění v oblasti energetiky a navrhuje i řešení. Z dokumentu vyplývá, že největší zátěží ČR v této oblasti je spalování fosilních paliv a s tím spojená enormní produkce skleníkových plynů, tak i prachových částic. Dále z dokumentu vyplývá, že ČR do budoucna bude muset zvolit cestu, jak tyto emise snížit a jedním z řešení je využití jaderných technologií pro výrobu elektrické energie (MPO ©2005-2021).

Stejně řešení zmiňuje i CÍLEK a AČ (2019) a uvádí, že největší problém výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, zejména solární a větrnou technologií je nepravidelný výrobní cyklus a s tím spojené skladování vyrobené energie, kterou nelze rovnou použít. Výhodu vidí ve vodních elektrárnách pro jejich velkokapacitní trvalé a nepřetržité využití u nás však nejsou úplně vhodné podmínky.

7.2 Iniciativy podnikatelských subjektů ČR

Problematice klimatické změny se nevěnuje jen státní sektor, ale jak je z výše uvedeného zřejmé, musí se zapojit všichni a to především původci primárního

znečištění, které vedlo a vede ke zhoršení klimatu na celé planetě. Jak uvádí MAREK a kol. (2022) neobejdeme se bez globální spolupráce především v oblasti systémového myšlení jako nástroje pro uskutečnění našich cílů. Musí se zapojit všichni bez rozdílu, jestli jde o sektor státní, privátní firmy, nebo člověka jako jednotlivce. V rámci ČR se zdá, že i soukromý sektor pochopil, že je třeba začít něco dělat a největší zástupci soukromého sektoru již v této oblasti podnikají významné kroky.

7.2.1 Energetika

Největší energetická společnost ČEZ a.s. má zpracován vlastní plán Vize 2030, kde uvádí, že snižování dopadů energetiky na životní prostředí je jejím dlouhodobým cílem. Na odsíření, denitrifikaci, snižování emisí CO₂ a modernizaci elektráren vynaložila Skupina ČEZ desítky miliard korun a soustavně s předstihem realizuje kroky, aby naplnila veškeré emisní a ekologické požadavky a limity. Mezi hlavní priority v oblasti životního prostředí patří dekarbonizace, rozvoj obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti (Skupina ČEZ ©2022). Dále se Skupina ČEZ připojila ke kampani za klimatickou neutralitu, kterou zajišťuje Iniciativa Science Based Targets (SBTi) podněcuje ambiciózní opatření v oblasti klimatu v soukromém sektoru tím, že umožňuje organizacím stanovit vědecky podložené cíle snižování emisí (SBT ©2022).

7.2.2 Průmysl

Největší výrobce automobilů na našem území Škoda auto a.s. je součástí koncernu VW a sdílí i Koncernovou environmentální misi – Go to, která se u všech produktů a řešení mobility snaží minimalizovat dopady na životní prostředí napříč celým životním cyklem – od těžby nerostných surovin až po konec životnosti – aby se udrželi ekosystémy nedotčeny a vytvářeli pozitivní dopad na společnost. Přičemž dodržování environmentálních předpisů, norem a dobrovolných závazků je základním předpokladem jejich činností. Zaměřují se na čtyři základní oblasti, kterými jsou klimatická změna kde tvrdí, že jsou zavázáni k Pařížské klimatické dohodě a chtějí se stát uhlíkově neutrální společností do roku 2050. Do roku 2025 plánují snížit emise skleníkových plynů v celém životním cyklu osobních

automobilů a lehkých užitkových vozů o 30 % v porovnání s rokem 2015. Aktivně přispívají k přechodu k obnovitelným energiím v průběhu celého životního cyklu. Na toto navazuje oblast zdrojů a maximalizace efektivního využívání zdrojů a propagování přístupů cirkulární ekonomiky při využívání materiálů, energií, vody či půdy. Do roku 2025 plánují snížit externality spojené s výrobou (CO₂, energie, voda, odpad, těkavé organické látky) o 45 % na vozidlo v porovnání s rokem 2010. Další oblastí je kvalita ovzduší, kde tvrdí, že jsou hnací silou e-mobility v zájmu zlepšení lokální kvality ovzduší. Do roku 2025 bude podíl elektrických vozidel v jejich modelovém portfoliu mezi 20 a 25 %. Podíl elektrických vozidel v koncernové flotile stoupne alespoň na 40 % do roku 2030. A nakonec zmiňují dodržování enviromentálních předpisů a chtějí být vzorem moderní, transparentní a úspěšné společnosti z pohledu integrity díky zavedení a kontrole efektivních manažerských systémů zohledňující dopady řešení mobility na životní prostředí po dobu všech etap životního cyklu (ŠKODA AUTO a.s. ©2022).

Mezi další největší zástupce průmyslové výroby se řadí Třinecké železářny-Moravia steel a.s., která se také jako všechny zodpovědné společnosti snaží splnit vize snižování znečištění, ovšem jak uvádí jejich proklamace o uhlíkové neutralitě, není v současnosti známá technologie výroby oceli bez uhlíkové stopy. Toho si jsou plně vědomi, a proto připravují inovativní projekty pro její redukci. Zároveň realizují dílčí akce kompenzující výskyt emitovaného CO₂. Na cestě k uhlíkové neutralitě je jejich postupným cílem snížení emisí CO₂ do roku 2030 o 55 % oproti roku 1990. Neustále inovují výrobky s cílem směřovat ocelové produkty z výrobních linek v co nejvyšší míře do odvětví průmyslu, která se na snižování uhlíkové stopy podílí. 94 % produkce realizují na evropských trzích, čímž přispívají ke snižování uhlíkové stopy z přepravy (TŘINECKÉ ŽELEZÁŘNY – MORAVIA STEEL ©2022).

8. Výsledky dotazníkového průzkumu

Na základě dotazníkového průzkumu, který byl proveden kvalitativní formou dotazováním náhodného vzorku populace, s cílem zjistit jaké je obecné povědomí

u obyvatel ČR o Evropské dohodě Green Deal, jejích obecných cílech a hlavně o informovanosti občanů ČR spojené s touto problematikou a povědomím o klimatické změně.

Dotazník vyplnilo 115 ze 150 lidí, kteří přes internetový odkaz byli ochotni bez ovlivnění dotazník otevřít a zkusit dobrovolně vyplnit v rozmezí mezi 6. a 22. lednem roku 2023. Dotazník obsahoval 32 otázek. V úvodu došlo k profilaci respondentů ohledně odborného zájmu o životní prostředí, věku a pohlaví respondentů. Další otázky byly zaměřené na oblast klimatické změny, dohody Green Deal a jejích hlavních cílů. Opakovaně respondenti odpovídali na problematiku změny klimatu, informovanosti a této problematice a osobní ochotě něco podniknout. Další část otázek byla zaměřená na vliv klimatické změny na lidské zdraví a případný přímý dopad na obyvatele Evropy. V poslední části byli respondenti tázáni na vlastní ochotu a chápání souvislostí s touto problematikou a případnou změnu ve vývoji dohody po invazi Ruska na Ukrajinu.

Z výsledku průzkumu lze konstatovat, že většina respondentů má pocit, že o Green Dealu mají všeobecný přehled, a to samé si myslí o problematice ohledně klimatické změny. Jak ale dotazník ukázal, nejsou si respondenti jisti, co přesně ZD obsahuje a jaké jsou hlavní cíle a postupy, jak jich dosáhnout. Dále vyplynulo, že většina nemá dostatek informací a informace nejsou běžně veřejnosti dostupné v dostatečné míře. Drtivá většina by přivítala větší informovanost a možnost aktivního zapojení do řešení věcí. Co se týče zdraví obyvatel, tak je většina přesvědčena, že zlepšení klimatu a tím pádem i realizace Green Dealu by byla prospěšná, ale neví přesně jak.

Z průzkumu také vyplývá, že situace spojená s probíhající válkou na Ukrajině by mohla z pohledu respondentů výrazně ovlivnit plnění cílů Zelené Dohody.

9. Změny v realizaci ZD po invazi Ruska na území Ukrajiny

Po vpádu ruských vojsk na Ukrajinu v únoru 2022 s cílem anektovat celé území Ukrajiny došlo k celosvětové krizi v oblasti energií, potravin a dalších komodit na

kterých jsme všichni v podstatě závislí a bez nich bychom zřejmě již neuměli jako společnost fungovat. Po prvotním šoku a očekávání brzkého konce krize se ukázalo, že se bude jednat o vleklý konflikt a celá situace vyžaduje řešení na společné nadnárodní úrovni. Většina světa se spojila proti agresorovi a došlo k odstřížení Ruska od obchodních systémů světa a Evropy. Jako následek se ihned projevil nedostatek ropy a zemního plynu pro Evropské země. EU dovážela z Ruska více než 40 % objemu zemního plynu, po zahájení invaze se postupně závislost na Ruském plynu snížila na 16 %, zbytek plynu byl nahrazen dovozem zkapalněného zemního plynu LNG z USA a jiných zemí. To vše vedlo k razantnímu zdražení všech energií, které nikdo nedokázal předvídat a paradoxně s tím došlo k urychlení některých aktivit, které přímo souvisí s prosazováním Zelené Dohody.

Evropská unie byla díky většímu využívání energie z větru a slunce schopna ušetřit po začátku invaze Ruska na Ukrajinu 12 miliard EUR (asi 285 miliard Kč) za dovoz plynu. Díky rostoucí kapacitě a příznivým povětrnostním podmínkám vyrobila větrná a solární energetika od začátku války rekordní množství elektřiny, od března 2022 do konce letošního ledna o deset procent více větrné a solární energie než ve stejném období let 2021 až 2022. To znamená, že více než pětina (23 %) elektřiny v EU vzešla ze solárních a větrných zdrojů, což je nejvyšší dosud zaznamenaný podíl. (EUROSKOP.CZ ©2005-2022)

Díky tomu, že se ceny za energie vyšplhaly do astronomických výšek, tak se začalo razantně šetřit a dochází tím k výrazným úsporám nejen finančních prostředků, ale hlavně je i menší spotřebě energií a tím klesá i produkce skleníkových plynů. V rámci ČR se také přistoupilo k výrazným úsporám spotřeby elektřiny a to především proto, že více než 15 % plynu bylo využíváno k výrobě elektřiny jak uvedlo MPO a ministr Síkela k tomu dodal: *„K boji za energetickou nezávislost se může přidat úplně každý, větší změny začínají u jednotlivců. Šetřit energií se dá i bez velkých investic. Můžeme začít tím, že nebudeme zbytečně přetápět kanceláře, každý stupeň dolů ušetří 5-10 % nákladů na energie. Pomůžeme nám k tomu, kdy po odchodu z práce vypneme počítač nebo místo výtahu půjdeme po schodech.“* (MPO ©2022)

Bohužel je smutné, že tyto úspory nešly realizovat již dávno před tím, než došlo k napadení Ukrajiny. Ukazuje se, že do té doby jsme si žili v Evropě až moc dobře a pohodlně a nebyl zřejmý důvod se nějak omezovat. Je smutné, že nás k tomu donutilo Rusko svým bezprecedentním chováním a až strach o naše pohodlí zapříčinil to, že se Evropa ještě více semkla a začaly se věci řešit i z jiného kontextu, ale se stejným cílem.

Další souvislost, která by mohla ovlivnit další vývoj v této oblasti jsou čím dál více v poslední době zmiňované informace, jak na internetu, tak i ve veřejnoprávních médiích, kolik zatím válka a hlavně pomoc Ukrajině stála peněz a z toho důvodu, že by se mělo upustit od ZD a jejích cílů v důležitějším zájmu. Agentura Bloomberg vyčíslila pouze vojenskou pomoc za rok trvání války na celkem cca. 40 miliard dolarů (BLOOMBERG ©2023). Rada Evropy v této souvislosti uvedla, že prozatímní výdaje na pomoc Ukrajině činí zhruba 67 miliard EUR (EUROPEAN COUNCIL ©2023). Je zřejmé, že tyto náklady a další budoucí investice jsou s ohledem na vývoj situace na Ukrajině nezbytné, ale nemělo by to být důvodem k výrazným změnám, nebo dokonce ukončení aktivit v rámci projektu ZD. Po ukončení této krize nastanou další nepředvídatelné finančně náročné události a takto by se Evropa a svět nemusel do budoucna dočkat žádného posunu v oblasti klimatické změny a nakonec by na to lidstvo samo doplatilo.

10. Diskuse

Z mého osobního pohledu je dohoda Green Deal určitě potřebná a záměr její realizace je správný a prospěšný. Nicméně z výše uvedeného vyplývá, že většina této problematiky je zatím řešena spíše v teoretické rovině a ve stanovení určitých cílů a postupů jak k těmto cílům dorazit. EU evidentně ví, jak naložit s připravenými finančními prostředky, které budou určeny na realizaci jednotlivých částí ZD, ale zatím je vše v oblasti návrhů a teoretických podkladů, jak čeho dosáhnout.

Přímé kroky směřující k jednotlivým postupným cílům jsou sice teoreticky plněny, ale přímá viditelná a citelná změna zatím nenastala. Jako důvod bych viděl

hlavně to, že celá ZD je velmi obsáhlá a mnoho oborově zaměřená a těžko zatím prosaditelná, hlavně s ohledem na časovou osu plnění jejích cílů. Pro jednotlivce je časový úsek stanovený jako cíl v roce 2030 respektive 2050 velmi vzdálený a tím pádem těžko uchopitelný (Mann, 2022). S ohledem na vlastní pohodlí každého jednotlivce i společnosti musí z mého pohledu dojít k daleko větší informační kampani a seznámení lidí s cílem dohody a důležitosti jeho splnění. To potvrdil i místopředseda Evropské Komise Frans Timmerman, který 26. 9. 2022 na Summitu v Praze uvedl, že nejdůležitější je přesvědčit obyvatele EU o celkovém prospěchu ZD a přímo poukázal na skutečnost, že zrovna občané ČR jsou k celé dohodě velmi skeptičtí a *„pokud se podaří přesvědčit Čechy, tak už se podaří přesvědčit každého“* (EC ©2022).

Evropa jako celek a hlavně její politická a úřednická reprezentace musí sama jít obyvatelům příkladem, aby i celá veřejnost pochopila smysl tohoto jednání. Paradoxně až napadení Ukrajiny ukázalo všem, že změna možná je a úspora energií a dalších surovin se dá realizovat. Je třeba z tohoto nynějšího úsporného chování vyvodit důsledky, aplikovat tyto postupy a vhodná řešení, která by zjevně v realizaci, bez přispění této krize, nevstoupila. Bude nutné se oprostít od zažitých tradičních principů svázaných ekonomickou lobby a zaujmout jasný postoj, který bude deklarovat jasnou změnu v myšlení a využití nejen všech nejmodernějších metod, ale i využít veškerých možností, které jsou nyní aplikovány k dosažení hlavního cíle. Jak se ukázalo, tak i případné malé úspory dokáží v globálním měřítku v součtu změnit celkovou produkci emisí a to by mohl být také jeden z pozitivních poznatků, který je třeba využít.

Jako nepřímý, ale asi nejdůležitější, efekt ZD pro občany EU je výrazný posun k lepšímu v oblasti životního prostředí, který bude mít přímý vliv na zdraví obyvatel Evropy. To je jeden z hlavních přínosů, který by měl být více komunikován a došlo tak k většímu pochopení celého projektu.

Pokud to se změnou myslíme vážně bude třeba začít jednat bez ohledu na finanční náročnost jednotlivých řešení. Musíme všem ukázat a přesvědčit každého jednotlivce o prospěchu věci a společným úsilím dojít k dosažení hlavního cíle,

čímž by mělo být zachování dobrých podmínek pro budoucí život našich potomků a dalších generací bez ohledu na příslušnost k ekonomickým skupinám a zájmům.

Proto bude důležité, aby Evropa a svět v tomto úsilí vydržely pokračovat bez ohledu na finanční náklady a omezení osobního pohodlí jednotlivců a společnosti. Zajistil se dostatek energií a dalších potřebných surovin nezbytných k fungování naší civilizace v rámci udržitelnosti. Základem k úspěchu bude uznat fakta, poučit se do budoucna a začít myslet především na budoucí dopady našeho nynějšího chování.

11. Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá Evropskou dohodou „Green Deal- Zelenou Dohodou“ a cílem je obecně popsat a zhodnotit obsah a cíle ZD v rámci EU a samotnou přípravu realizace a obecné povědomí v rámci ČR. Dalším cílem je posoudit pozitivní dopady realizace dohody v oblasti zdraví obyvatel EU a popsat případné změny cílů a kroků k jejich plnění s ohledem na vývoj politické situace nejen v Evropě.

Cíle ZD směřují k roku 2030 respektive k roku 2050. Jedná se především o formulaci cílů v oblasti zastavení klimatické změny a postupů a procesů, jak jich dosáhnout. Práce seznamuje především s podklady EU, které mají vést ke společnému cíli snížení emisí skleníkových plynů k roku 2030 o 55 % oproti roku 1990 a postupnému přechodu k uhlíkové neutralitě Evropy v roce 2050. EU je v rámci svých politik a strategií dobře připravena a informací je dostatečné množství ke všem hlavním oblastem.

Co se týče přípravy realizace ZD v ČR, tak veškeré strategie a dokumenty vycházejí z podkladů EU a jsou vcelku srozumitelné. Bohužel nejsou až tak podrobné a je vidět, že v ČR není zatím potřeba to nějak více řešit. Spíše se čeká až jak zareaguje EU v rámci svých kontrolních mechanismů. V této souvislosti je zřejmé, že v rámci ČR je informovanost o ZD na slabé úrovni a bylo by potřeba to výrazně zlepšit. To potvrzuje i dotazníkový průzkum, jehož hlavním cílem bylo zjištění o informovanosti občanů v ČR o této problematice. Jak z dotazníku

vyplývá většina respondentů má obecné povědomí o Zelené Dohodě, ale nejsou jim známy bližší podrobnosti. Dále naprostá většina respondentů souhlasí se zastavením klimatické změny, ale nemají přesné informace, jak toho dosáhnout, jsou ochotni se sami zapojit, ale neví přesně jak. Průzkum tak přímo prokázal, že povědomí a informovanost v ČR je na slabé úrovni a většina dotazovaných by uvítala další informace o celé problematice.

Vzhledem k vývoji trvajících konfliktů na Ukrajině je pravděpodobné, že dojde k některým úpravám v cílech ZD, nebo úpravě časové osy pro splnění daných cílů. V souvislosti s válkou na Ukrajině by mohlo dojít ke změnám zejména v oblasti energetiky a následující období ukáže, jestli bude Evropa schopna zareagovat na vývoj v oblasti energetických zdrojů a pokusí se s pomocí použití nejmodernějších technologií, inovací a společné politiky využít tuto situaci ke zrychlení a zefektivnění realizací směřující k danému cíli. Bude velmi důležité, i přes možné úpravy, v realizaci ZD pokračovat a pokusit se co nejvíce ovlivnit vývoj oblastí spojených s klimatickou změnou a to bez ohledu na strach o ztrátu životních, sociálních a ekonomických jistot jednotlivců a celé společnosti.

12. Přehled literatury a použitých zdrojů

Attenborough D., Hughes J., 2021: Život na naší planetě: mé svědectví a vize pro budoucnost. Nakladatelství Práh s.r.o., Praha, 263 s.

Baran V., 2022: Jaderná energetika a další problémy moderní civilizace. Nakladatelství Academia, Praha, 159 s.

Cajthaml T., Frouz J., Moldan B., [eds.], 2022: Enviromentální výzkum a hrozby 21. století. Nakladatelství Karolinum, Praha, 256 s.

Cílek V., Ač A., 2019: Věk nerovnováhy: klimatická změna, bezpečnost a cesty k národní resilienci. Nakladatelství Academia, Praha, 346 s.

EC, 2020: Nová průmyslová strategie pro Evropu, Evropská komise EU, Brusel. 23 s.

Hauserová E., 2022: Encyklopedie soběstačnosti pro 21. století: Energie, stavby, řemesla, komunity. Nakladatelství Triton, Praha, 392 s.

Heap T., 2022: 39 způsobů, jak zachránit planetu. Nakladatelství Zoner Press, Brno, 272 s.

Mann Michael E., 2022: Nová klimatická válka: Jak si vzít planetu zpět. Nakladatelství Host, Brno, 444 s.

Marek Michal V., 2022: Klimatická změna-příčiny, dopady a adaptace. Nakladatelství Academia, Praha, 350 s.

MDČR, 2021: Dopravní politika České republiky pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050. Ministerstvo dopravy ČR, Praha, 100 s.

MPO, 2019: Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 433 s.

MZEČR, 2016: Strategie resortu ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 120 s.

MZEČR, 2022: Strategický plán Společné zemědělské politiky na období 2023–2027. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 873 s.

MŽP, 2021: Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050. Ministerstvo životního prostředí ČR, Praha, 190 s.

Rees M., 2022: O budoucnosti: Vyhlídky lidstva. Nakladatelství Academia, Praha, 180 s.

Schätzing F., 2007: Zprávy z hlubin: odhalená tajemství oceánů. Nakladatelství Knižní klub, Praha, 435 s.

Štulc M., Götz A., 1996: Životní prostředí. Nakladatelství České geografické společnosti, Praha, 62 s.

Count Us In, ©2022: (on line) [cit. 2022.10.29], dostupné z <<https://www.count-us-in.org/en-gb/communities/>>.

Count Us In, ©2022: (on line) [cit. 2022.10.29], dostupné z <<https://www.count-us-in.org/en-gb/steps/fly-less/>>.

Count Us In, ©2022: (on line) [cit. 2022.10.29], dostupné z <<https://www.count-us-in.org/en-gb/steps/dial-it-down/?campaignID=>>>.

Count Us In, ©2022: (on line) [cit. 2022.10.29], dostupné z <<https://www.count-us-in.org/en-gb/steps/speak-up-at-work/>>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.08.25], dostupné z <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.08.25], dostupné z <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.08.27], dostupné z <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs#thebenefitsoftheeuropeangreendeal>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.12.25], dostupné z <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_19_6691>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.08.15], dostupné z <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1599>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.08.18], dostupné z <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_cs>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.08.26], dostupné z <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/climate-action-and-green-deal_cs#innosti-eu>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.8.28], dostupné z <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/protecting-environment-and-oceans-green-deal_en>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.8.28], dostupné z <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6278>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.8.28], dostupné z <<https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/energy-and-green-deal>>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.8.28], dostupné z <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/transport-and-green-deal_cs>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.9.12], dostupné z <https://transport.ec.europa.eu/news/efficient-and-green-mobility-2021-12-14_cs>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.9.12], dostupné z <https://transport.ec.europa.eu/news/efficient-and-green-mobility-2021-12-14_cs?etrans=cs>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.8.30], dostupné z <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal_cs>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.8.30], dostupné z <https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy_cs?etrans=cs#documents>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.8.30], dostupné z <https://agriculture.ec.europa.eu/sustainability/socially-sustainable-cap_en#knowledgeandinnovation>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.8.30], dostupné z <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal_cs#investice-do-ekologick-budoucnosti>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.10.24], dostupné z <https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-2020-2024/environment-and-climate/european-green-deal_en>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.10.24], dostupné z <https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-2020-2024/environment-and-climate/european-green-deal_en>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.10.24], dostupné z <https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters_en>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.10.24], dostupné z <https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters_en>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.10.24], dostupné z <https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/soil-health-and-food_en>.

EC, ©2019-2022: European Commission (on line) [cit. 2022.10.24], dostupné z <https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/adaptation-climate-change_en>.

EC, ©2022: European Commission (on line) [cit. 2022.2.6], dostupné z <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_22_5794>.

EU, ©2022: European Union (on line) [cit. 2022.08.29], dostupné z <https://climate-pact.europa.eu/news/european-commission-takes-green-action-climate-pact-pledge-what-does-it-mean-2022-04-22_en>.

EC, ©2022: European Council (on line) [cit. 2023.3.3], dostupné z <<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/>>.

BLOOMBERG ORIGINALS, ©2023: Bloomberg (on line) [cit. 2023.3.3], dostupné z <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-22/five-charts-showing-impact-of-russia-s-invasion-of-ukraine?leadSource=verify%20wall>>.

EU, ©2019-2022: European Union (on line) [cit. 2022.08.29], dostupné z <https://climate-pact.europa.eu/pledges/organisation-and-group-pledging/browse-organisation-group-type/non-profit-and-public-sector-pledges/european-commission_en>.

ČEZ, ©2022: Skupina ČEZ (on line) [cit. 2022.11.24], dostupné z <<https://www.cez.cz/udrzitelnost-a-etika/cs/vize-2030>>.

ČHMÚ, ©2022: Český hydrometeorologický ústav. Meteorologická terminologie (online) [cit. 1. 12. 2022], dostupné z <https://portal.chmi.cz/predpovedi/predpovedi-pocasi/ceska-republika/meteorologicka-terminologie>.

EUROSKOP.CZ, ©2005–2022: Úřad vlády České republiky (on line) [cit. 2023.2.15], dostupné z <https://euroskop.cz/2023/02/22/evropska-unie-diky-obnovitelnym-energiim-use-trila-miliardy-eur-za-dovoz-plynu/>.

Goldmann, K., Wessel, J., 2020: TEN-T corridors – Stairway to heaven or highway to hell?. Transportation Research Part A (on line) [cit. 2023.2.26], dostupné z <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0965856420305656?via%3Dihub>

IPCC, ©2018: The Intergovernmental Panel on Climate Change, Annex I: Glossary [Matthews, J.B.R. (ed.)]. In: Global Warming of 1.5 °C (on line) [cit. 2. 11. 2022], dostupné z <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/glossary>.

MPO, ©2008–2022: Ministerstvo průmyslu a obchodu (on line) [cit. 2022.11.27], dostupné z <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/vlada-chce-jit-s-usporami-energie-prikladem--projednala-manual--ktery-poradi--jak-na-to--268738/>.

MŽP, ©2008–2022: Ministerstvo životního prostředí (on line) [cit. 2022.10.25], dostupné z https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu.

MŽP, ©2008–2022: Ministerstvo životního prostředí (on line) [cit. 2022.10.25], dostupné z https://www.mzp.cz/cz/mezivladni_panel_pro_zmenu_klimatu.

MŽP, ©2008–2022: Ministerstvo životního prostředí (on line) [cit. 2022.10.28], dostupné z https://www.mzp.cz/cz/parizska_dohoda.

MŽP, ©2022: Ministerstvo životního prostředí ČR (on line) [cit. 2022.10.24], dostupné z <https://www.cr2030.cz/strategie/>.

Nečas, J., 2016: Klimatická změna – široké stále aktuální téma (on line) [cit. 2022.01.24], dostupné z <https://www.envigogika.cuni.cz/index.php/Envigogika/article/view/519/657>.

Správa železnic, ©2023: Vysokorychlostní železnice v České republice bude součástí hlavní sítě TEN-T (on line) [cit. 2022.1.24], dostupné z <https://www.spravazeleznic.cz/web/en/-/high-speed-rail-in-the-czech-republic-will-be-part-of-ten-t-core-network>.

SBT, ©2022: Science Based Targets (on line) [cit. 2022.11.24], dostupné z <https://sciencebasedtargets.org/about-us>.

ŠKODA AUTO, ©2022: Škoda auto a.s. (on line) [cit. 2022.11.25], dostupné z <https://www.skoda-auto.cz/o-spolocnosti/zivotni-prostredi>.

TŽ-MS, ©2022: Třinecké železářny – Moravia steel a.s. (on line) [cit. 2022.11.25], dostupné z https://www.trz.cz/modul_werk_uhlik_neutralita/dokumenty/proklamaceTZ_cz.pdf.

WHO, ©2022: World Helth Organization (on line) [cit. 2022.09.12], dostupné z <https://climahealth.info/hazard/air-quality/>.

13. Příloha – Dotazníkový průzkum

Green deal

Základní údaje

	Název výzkumu	Green deal
	Autor	Pavel Štástka
	Jazyk dotazníku	 Čeština
	Veřejná adresa dotazníku	https://www.surveio.com/survey/d/B1F1G805C3A4D1W7E
	První odpověď	06. 01. 2023
	Poslední odpověď	20. 01. 2023
	Doba trvání	15 dnů

Statistika respondentů

150

Počet
návštěv

115

Počet
dokončených

0

Počet
nedokončených

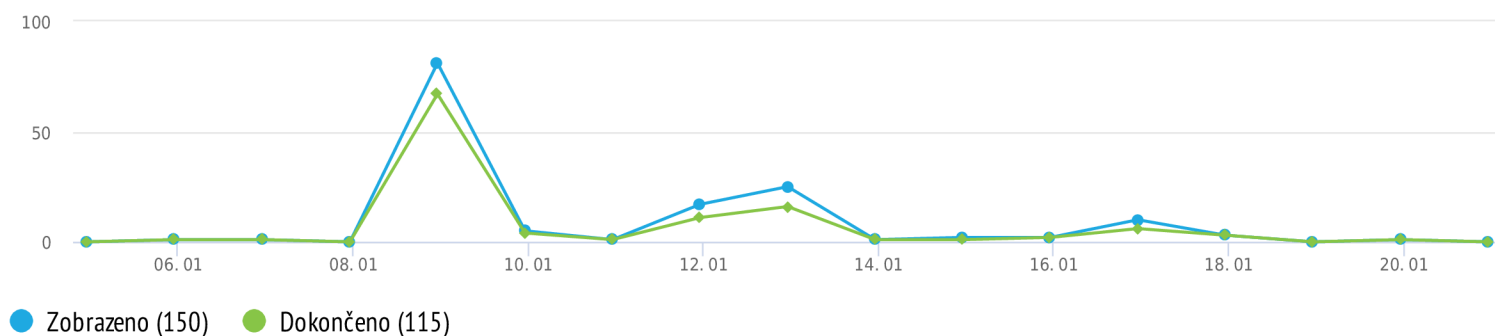
35

Pouze
zobrazení

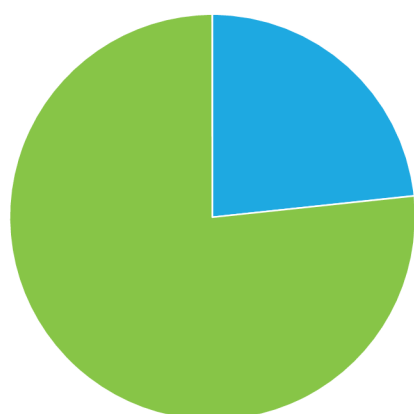
76,7%

Celková úspěšnost
vyplnění dotazníku

Historie návštěv (06. 01. 2023 – 20. 01. 2023)

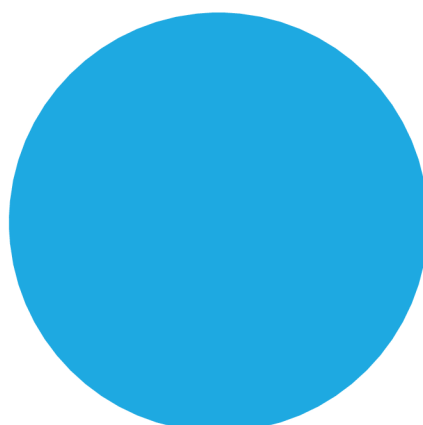

Celkem návštěv

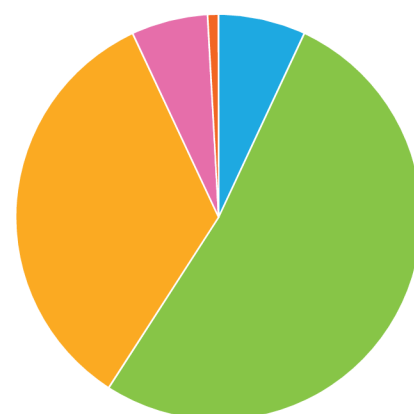
- Pouze zobrazeno (23,3 %)
- Dokončeno (76,7 %)
- Nedokončeno (0,0 %)

Zdroje návštěv

- Přímý odkaz (100,0 %)

Čas vyplňování dotazníku

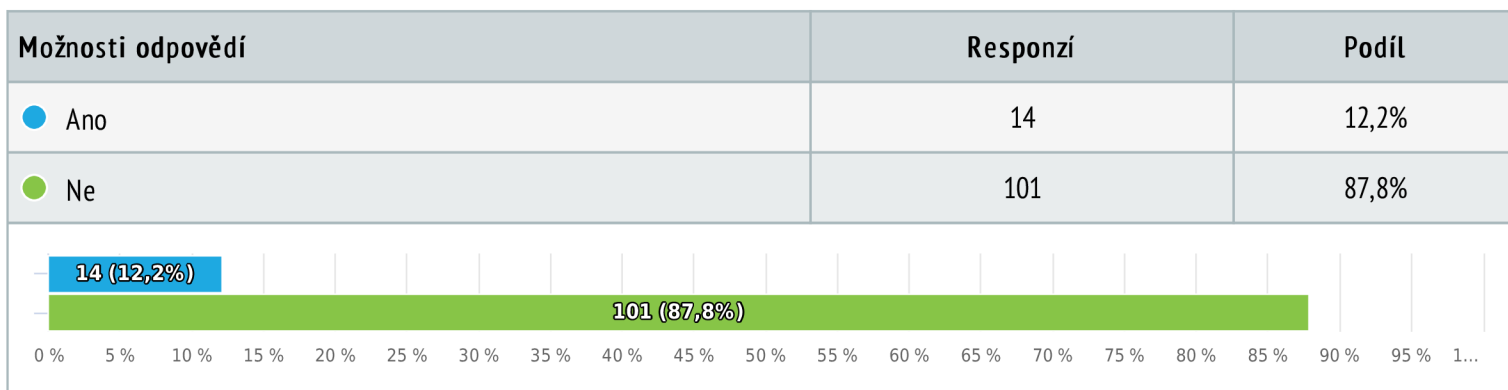

- 1-2 min. (7,0 %)
- 2-5 min. (52,2 %)
- 5-10 min. (33,9 %)
- 10-30 min. (6,1 %)
- 30-60 min. (0,9 %)

Výsledky

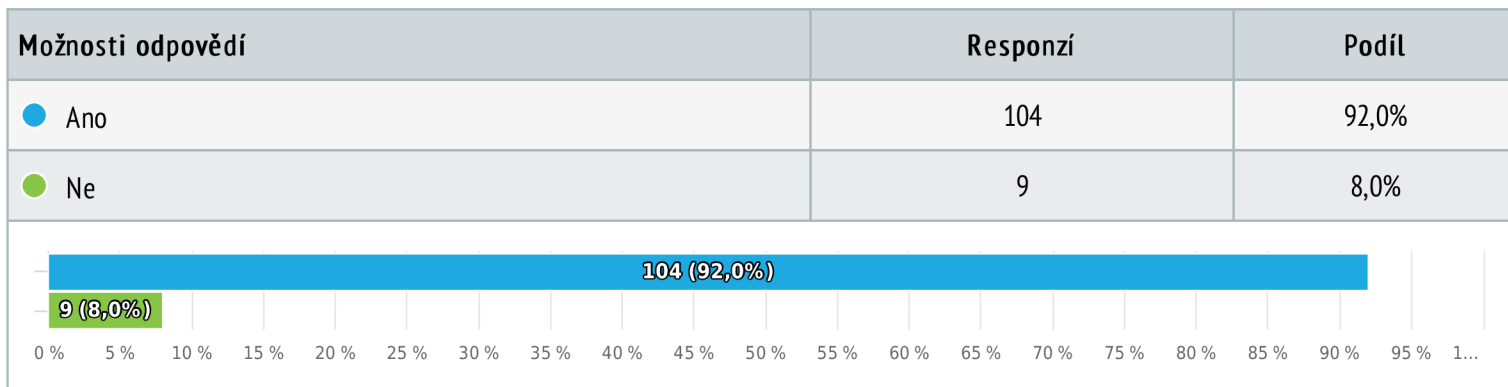
1 Pracuji, nebo studuji v oblasti životního prostředí?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

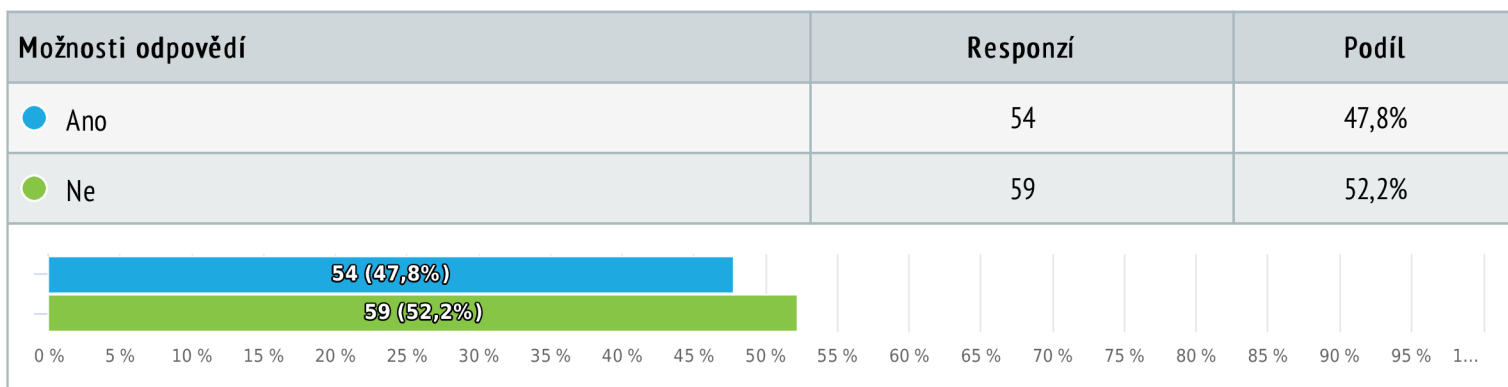
2 Je mi 25 let a více?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 113 x, nezodpovězeno 2 x

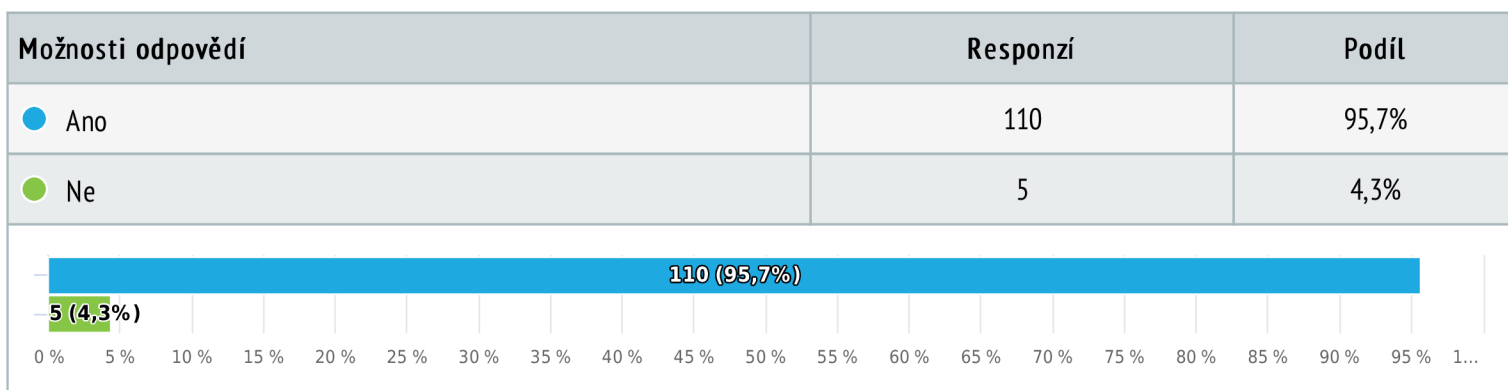
3 Jsem muž?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 113 x, nezodpovězeno 2 x

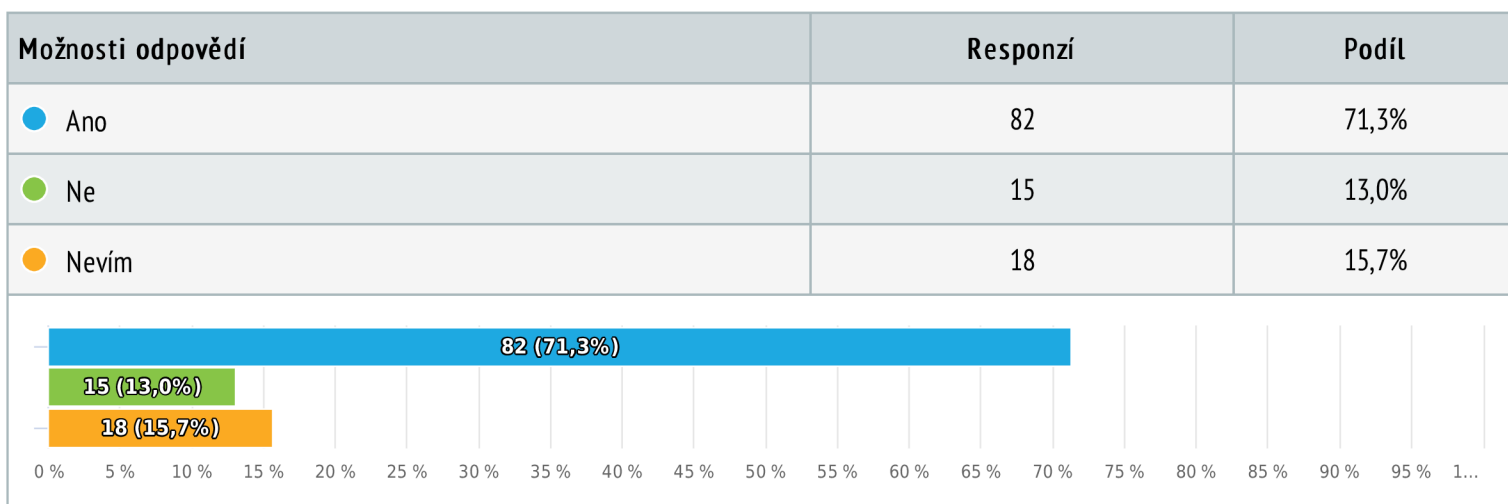
4 Znáám pojem Klimatická změna?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

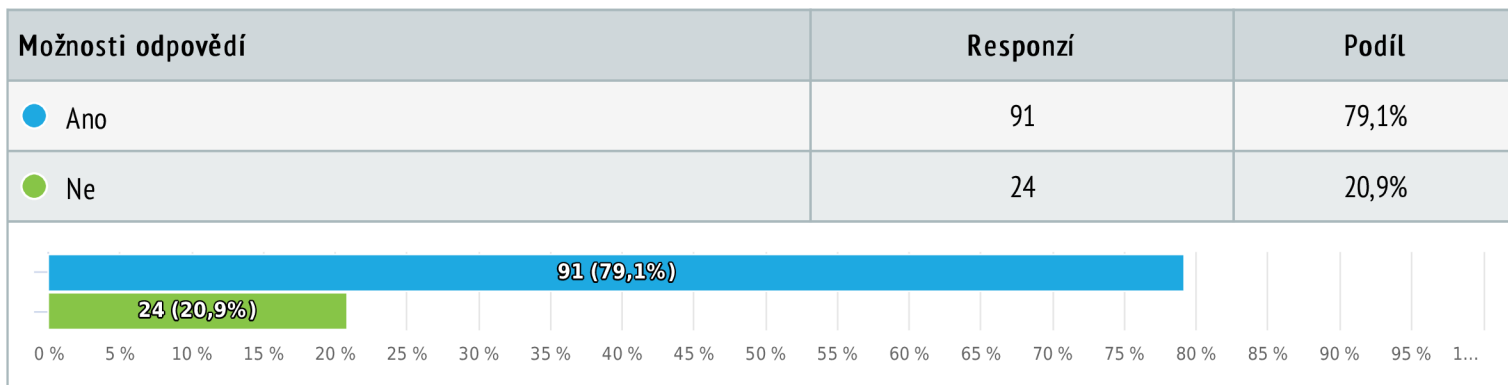
5 Musí se urychleně řešit změna klimatu?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

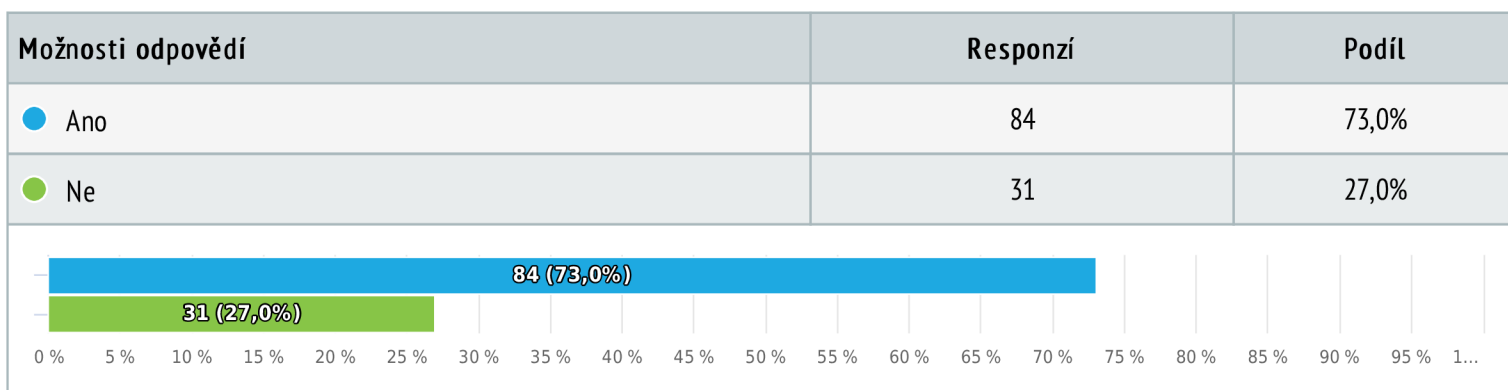
6 Znáš pojem Green Deal, nebo Zelená dohoda?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

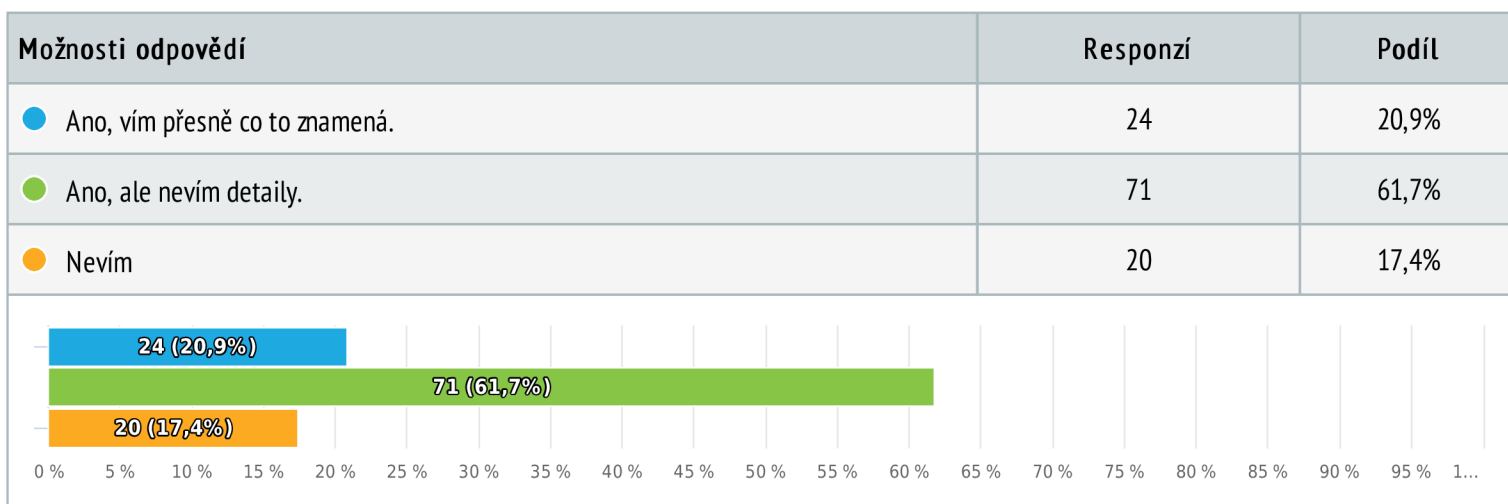
7 Víš co je cíl Green dealu?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

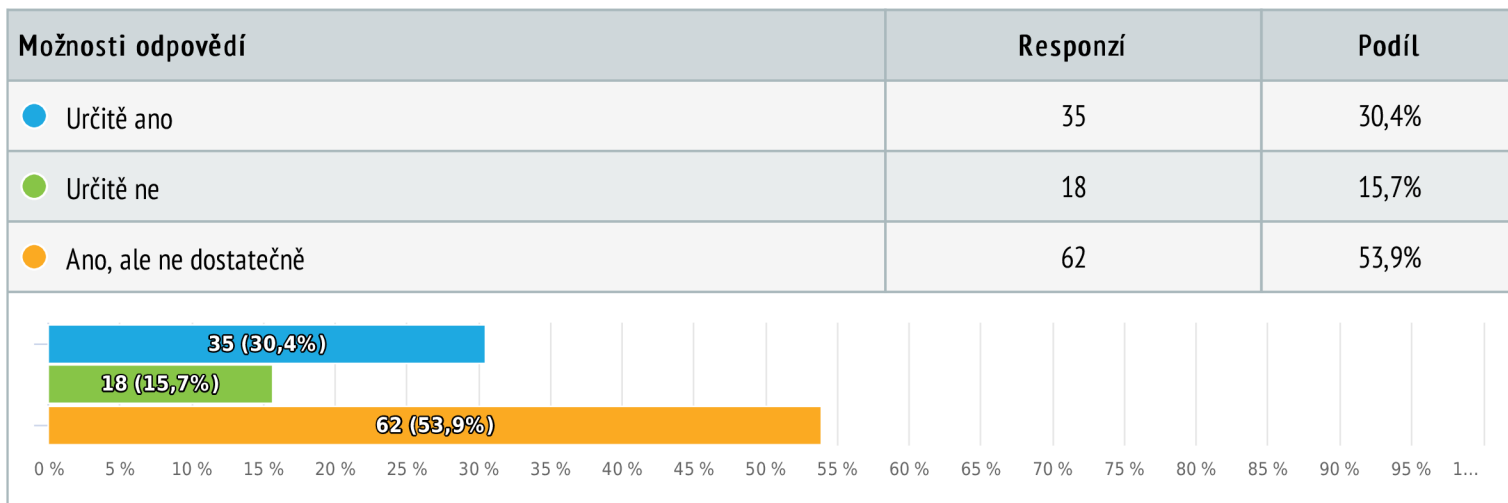
8 Víš co znamená pojem uhlíková neutralita?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

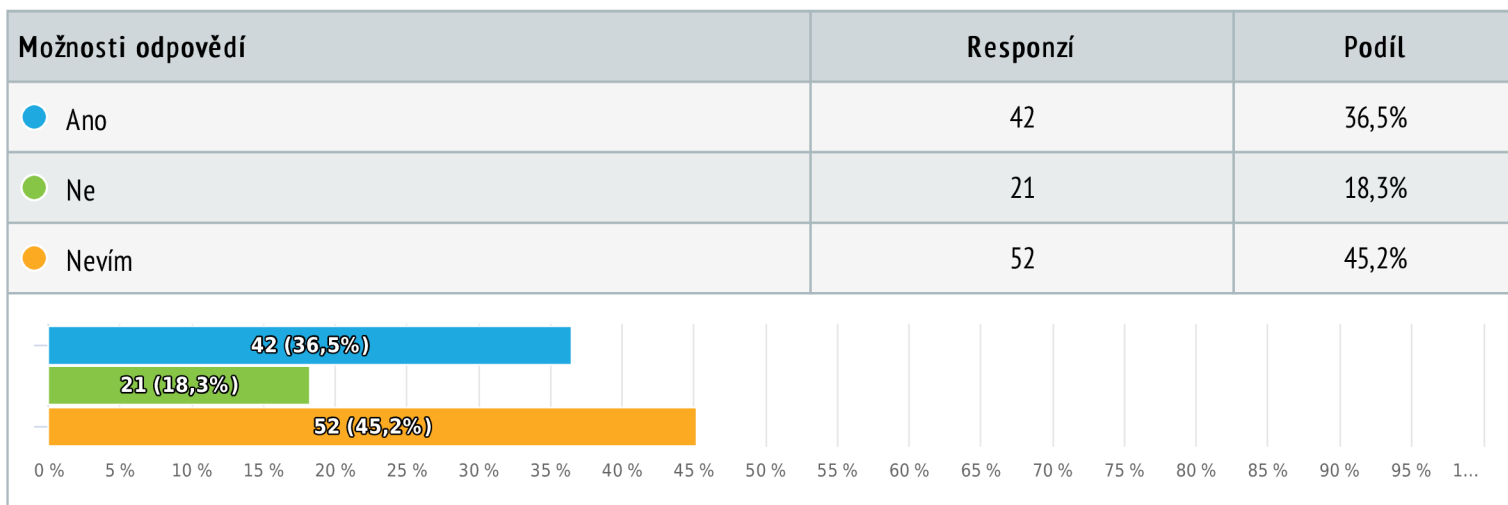
9 Pomůže splnění cílů Green dealu planetě?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

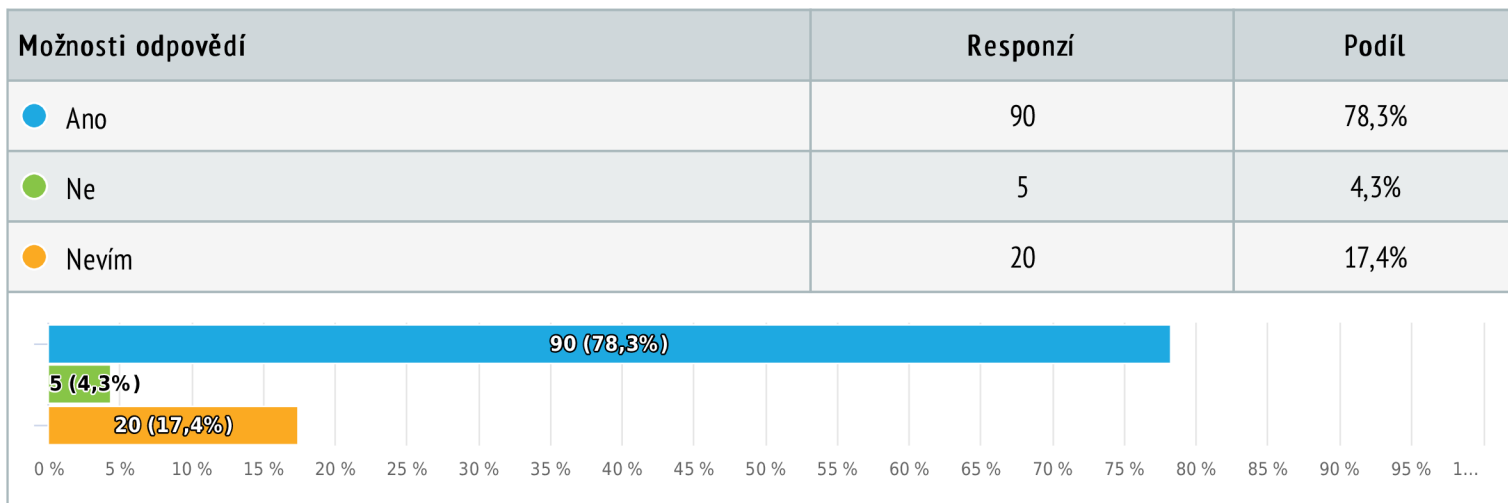
10 Je to správná cesta k zabránění klimatické změně?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

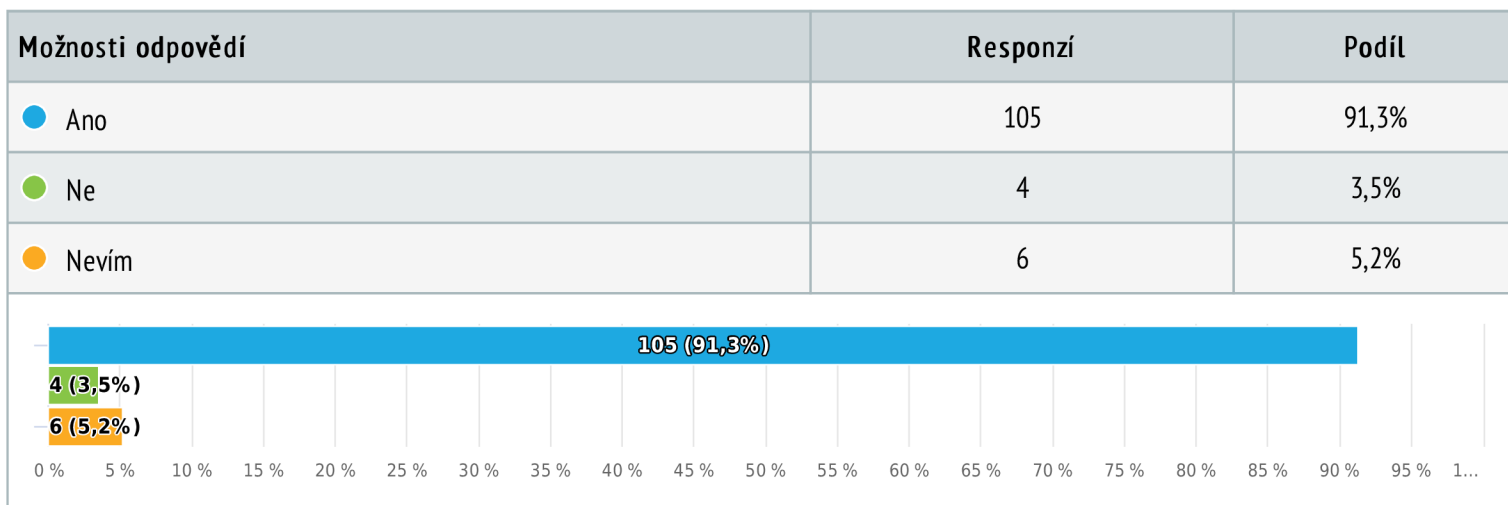
11 Jsem ochoten/ochotna se osobně podílet na činnostech ke zlepšení klimatu?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

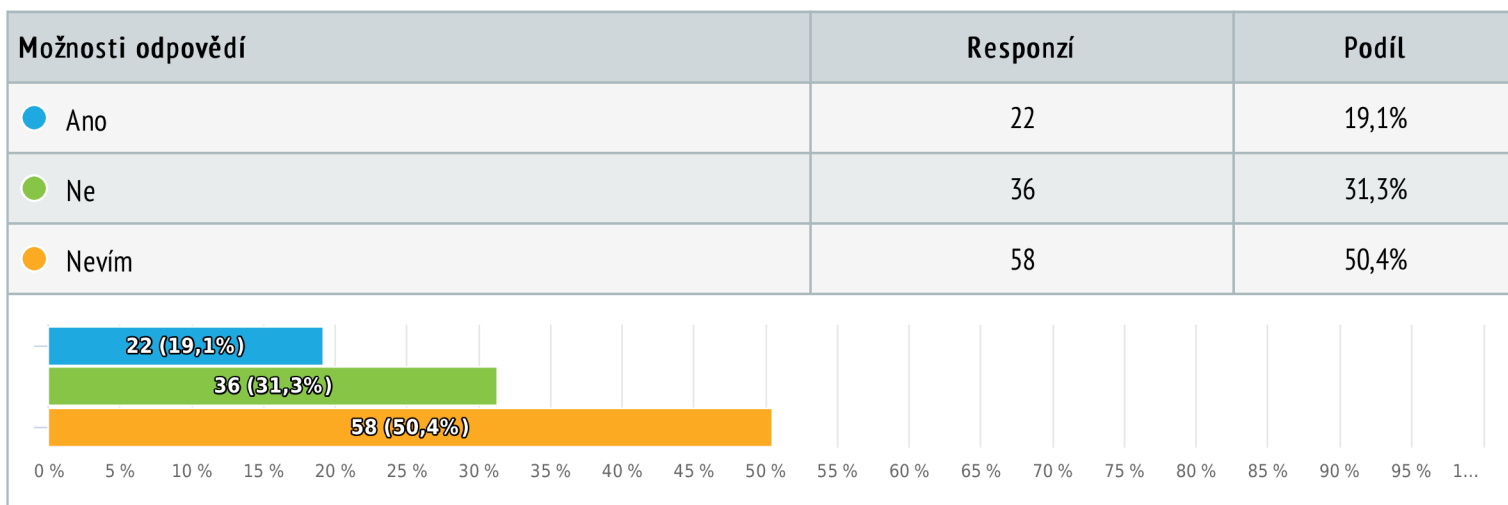
12 Má vůbec cenu něco dělat?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

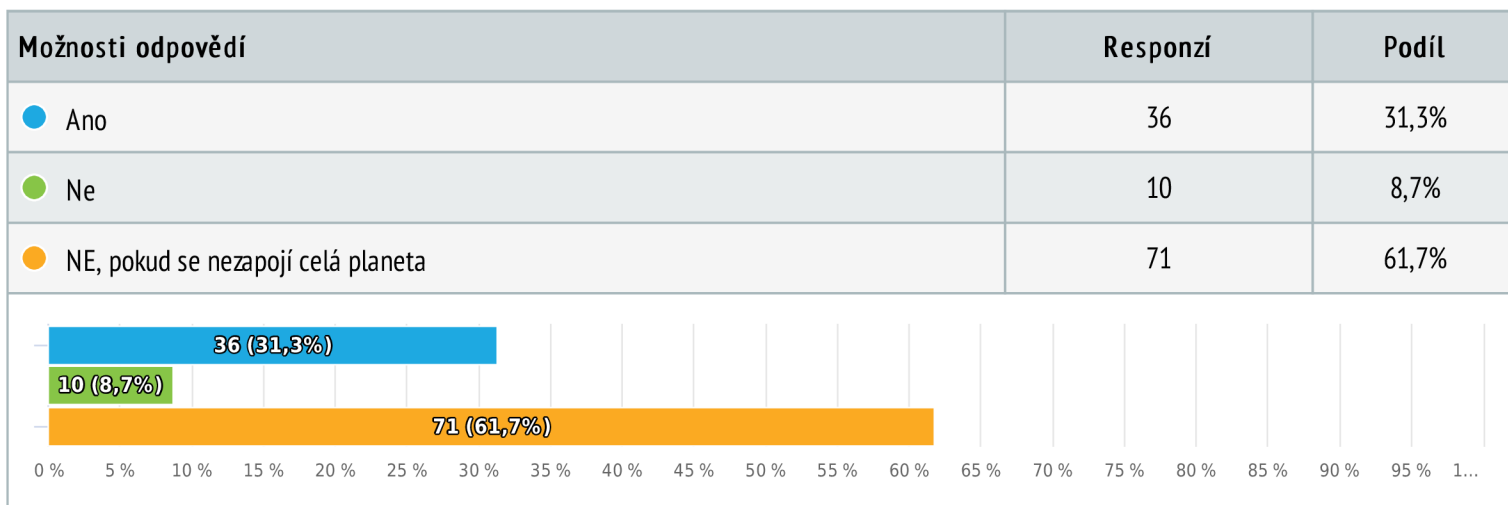
13 Jsme schopni změnu klimatu zastavit?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

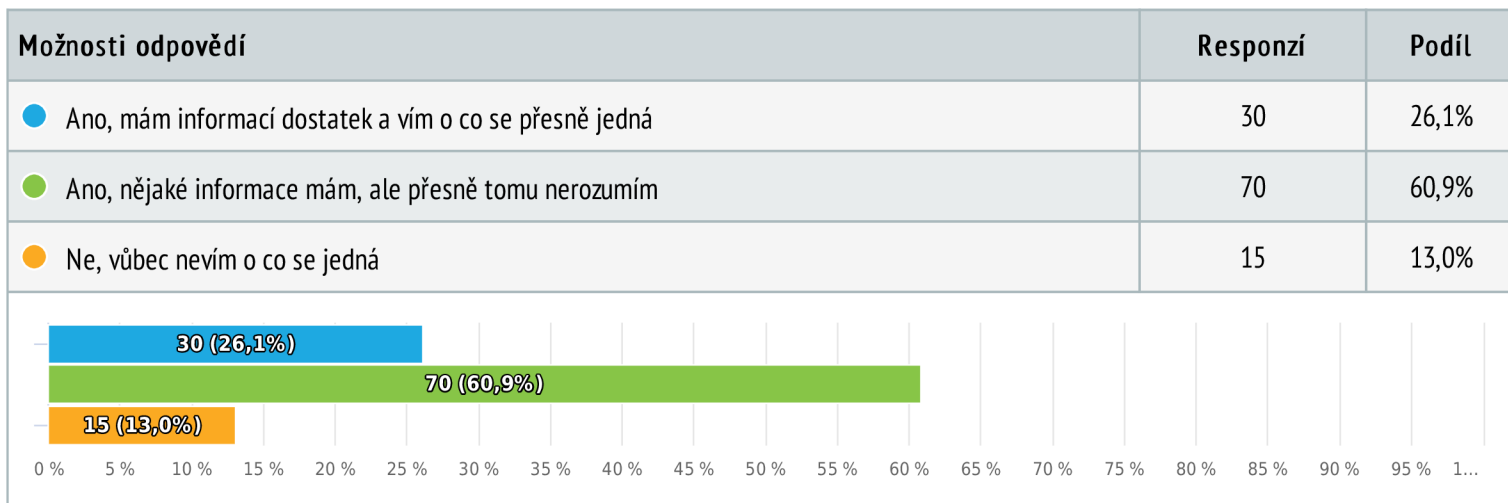
14 Je tato cesta správná?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

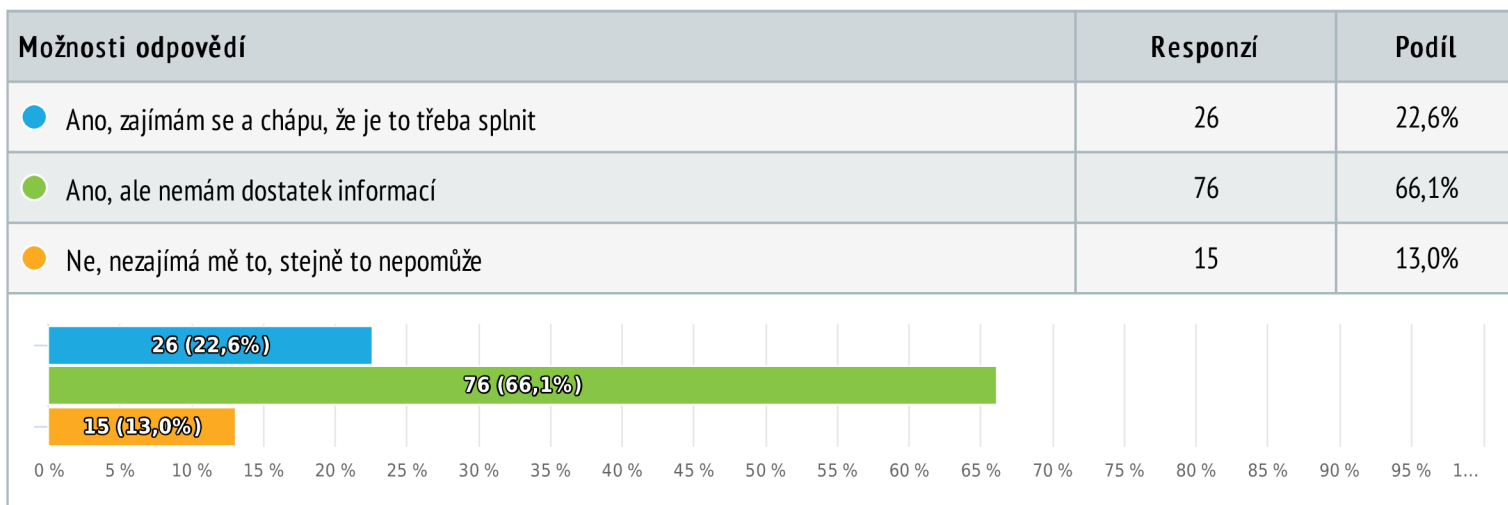
15 Mám dostatek informací o Green dealu?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

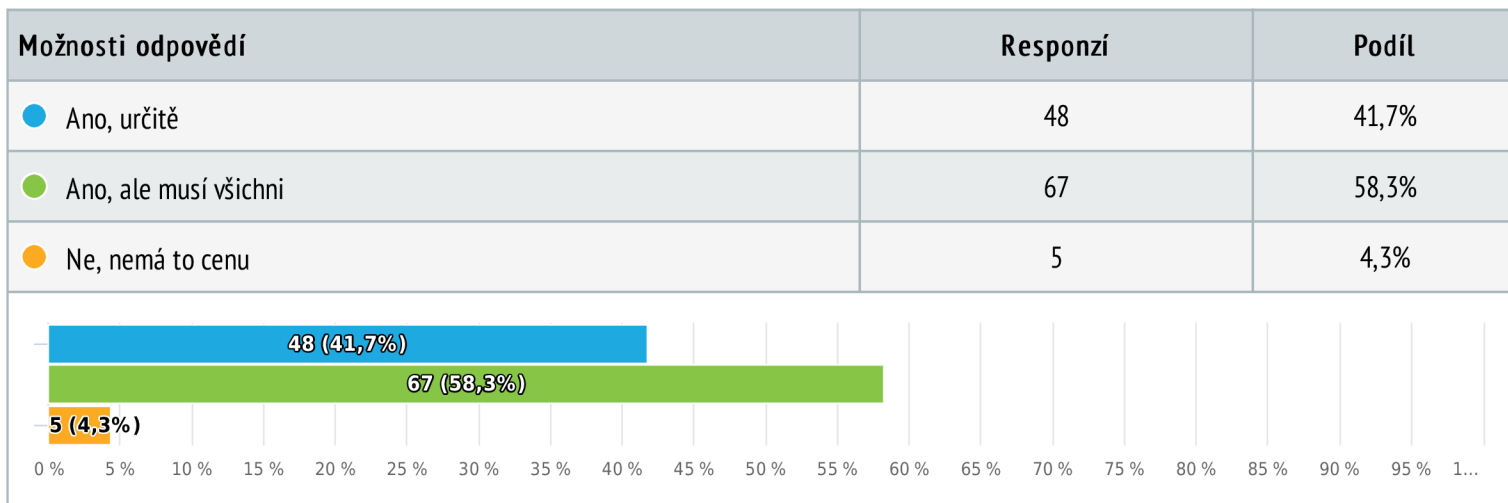
16 Chci se podílet na aktivitách spojených s Green dealem

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

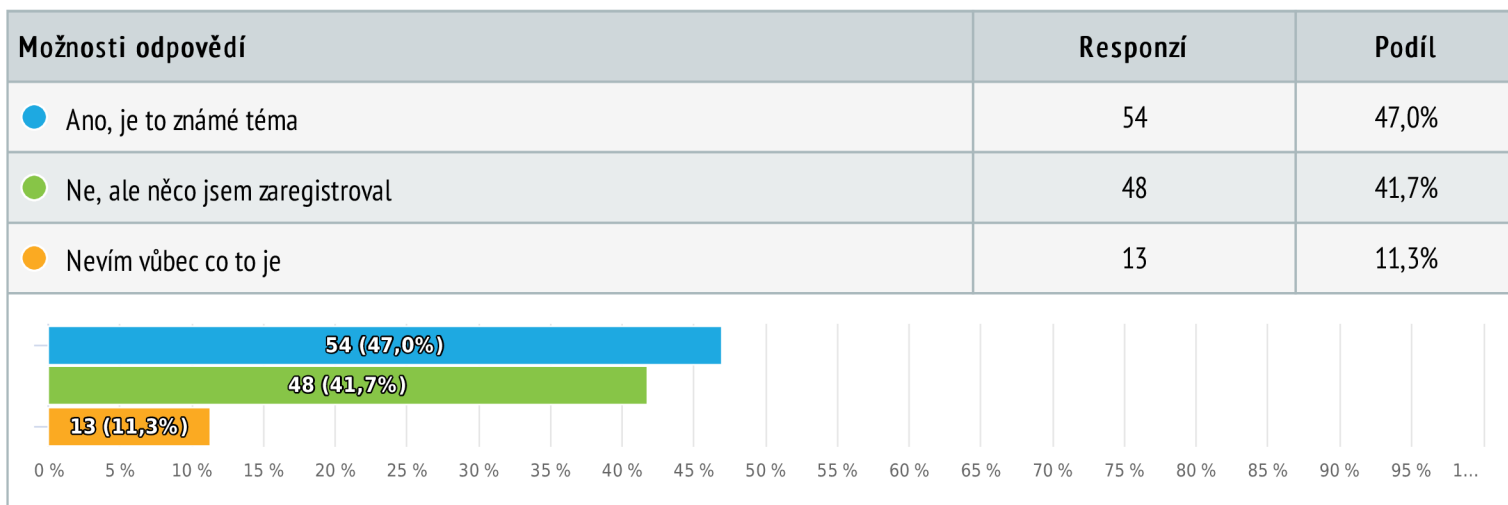
17 Musí se něco proti změně klimatu dělat?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

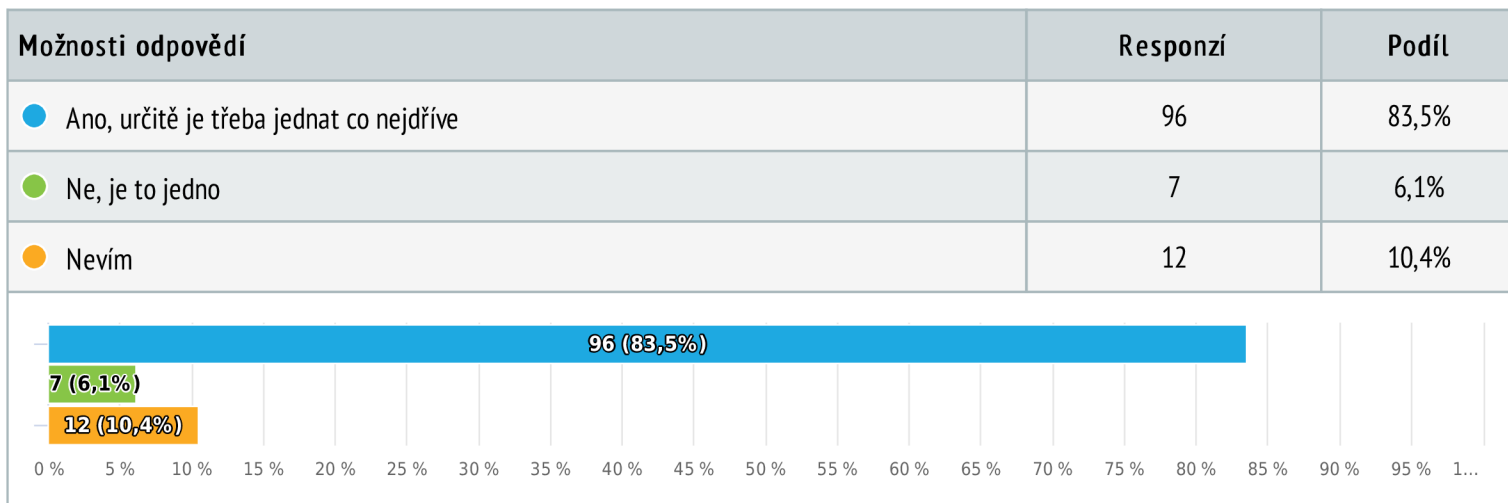
18 Je dost informací o dohodě Green deal

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

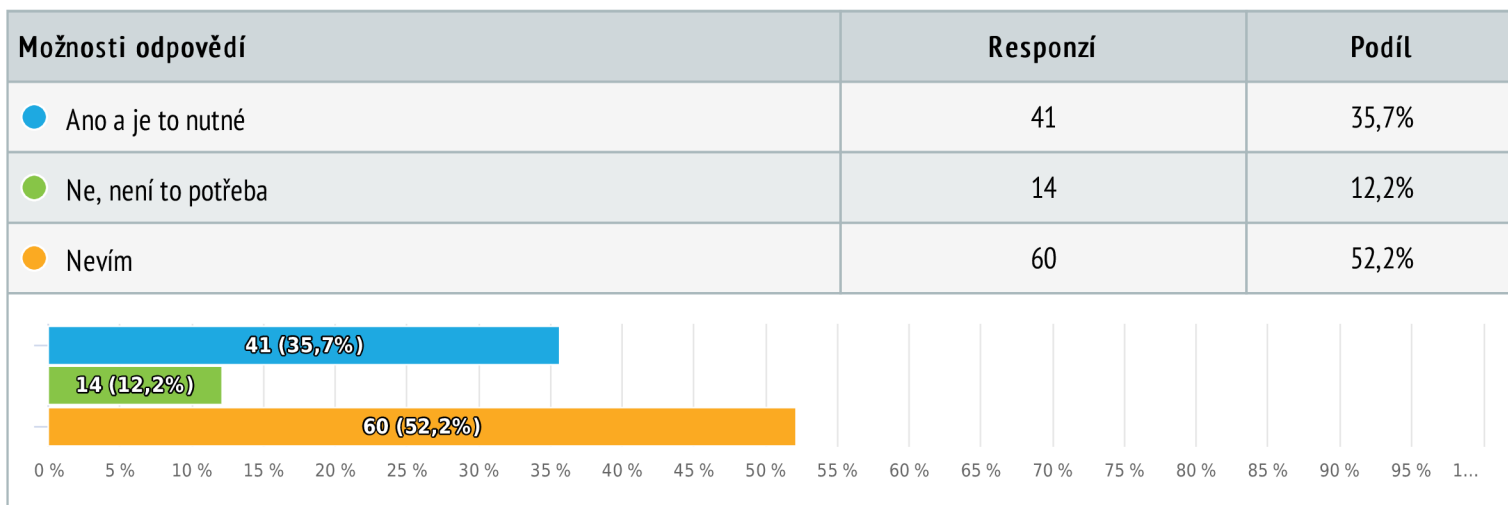
19 Mělo by se klima začít více řešit, než bude pozdě?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

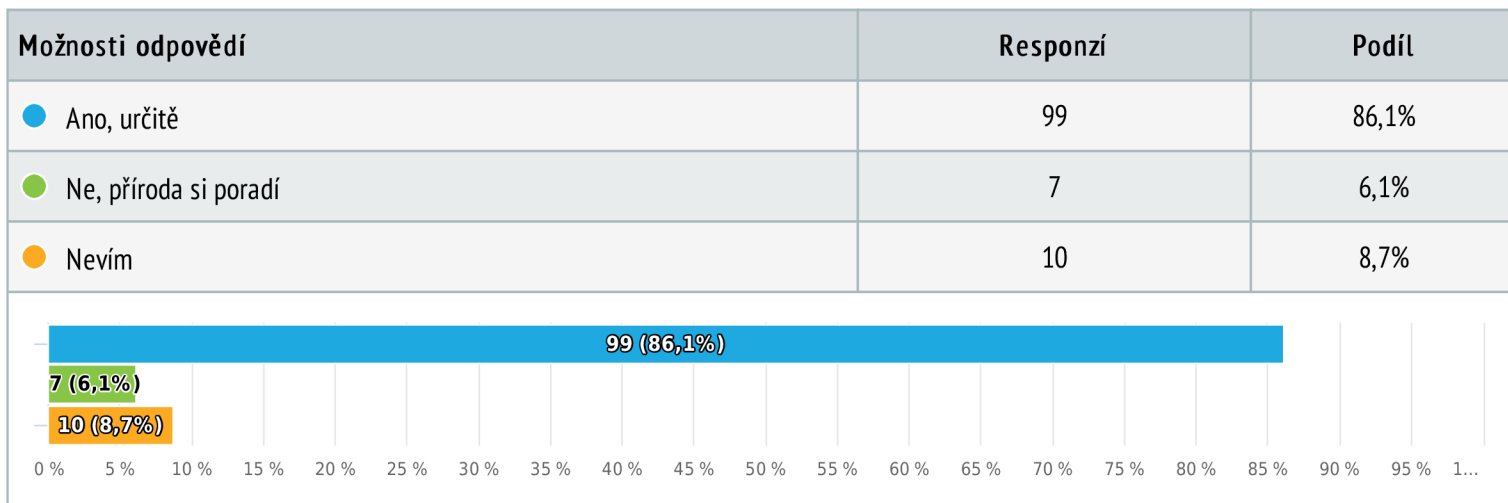
20 Je Green deal schopná realizace?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

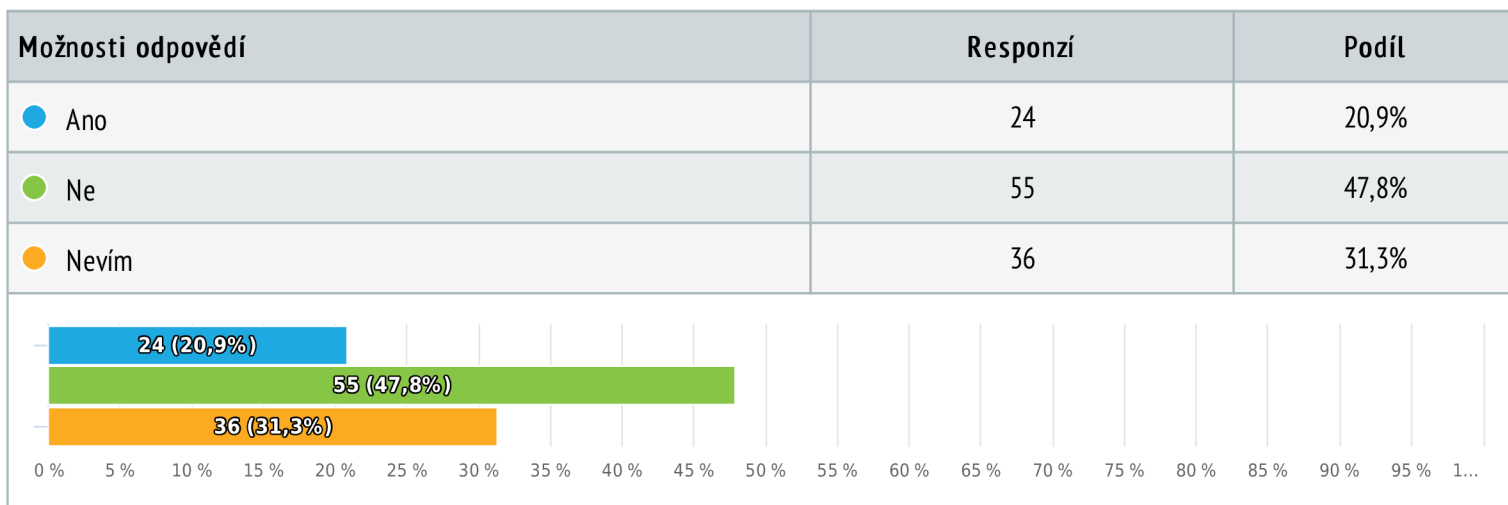
21 Má vůbec cenu něco dělat?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

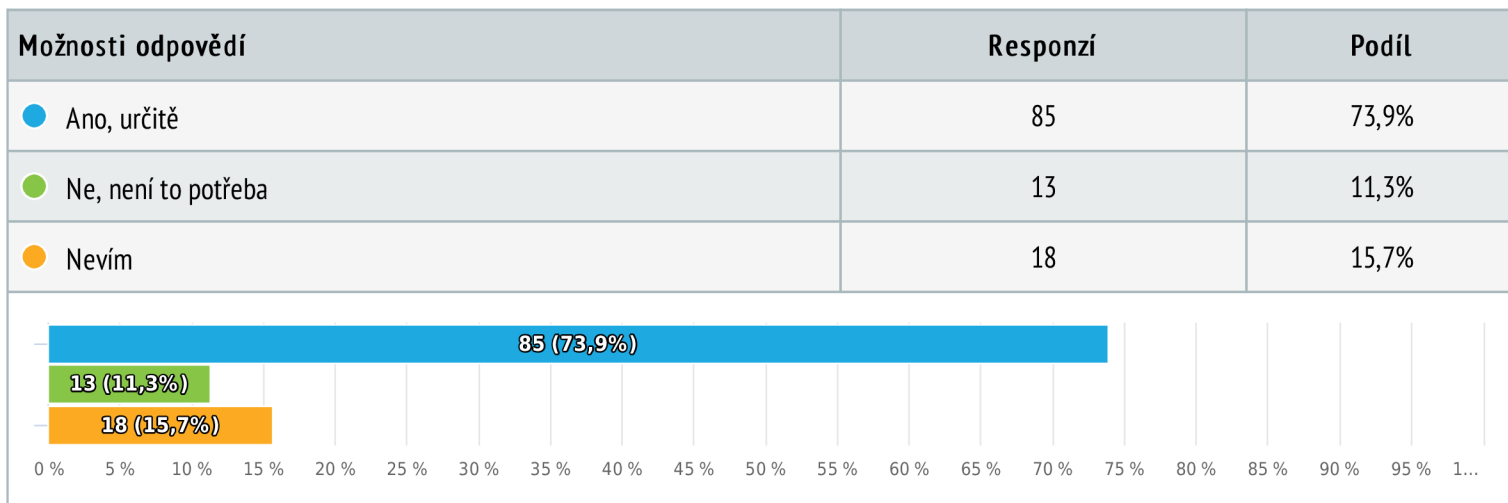
22 Je v rámci ČR dostatečná informovanost o změně klimatu?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

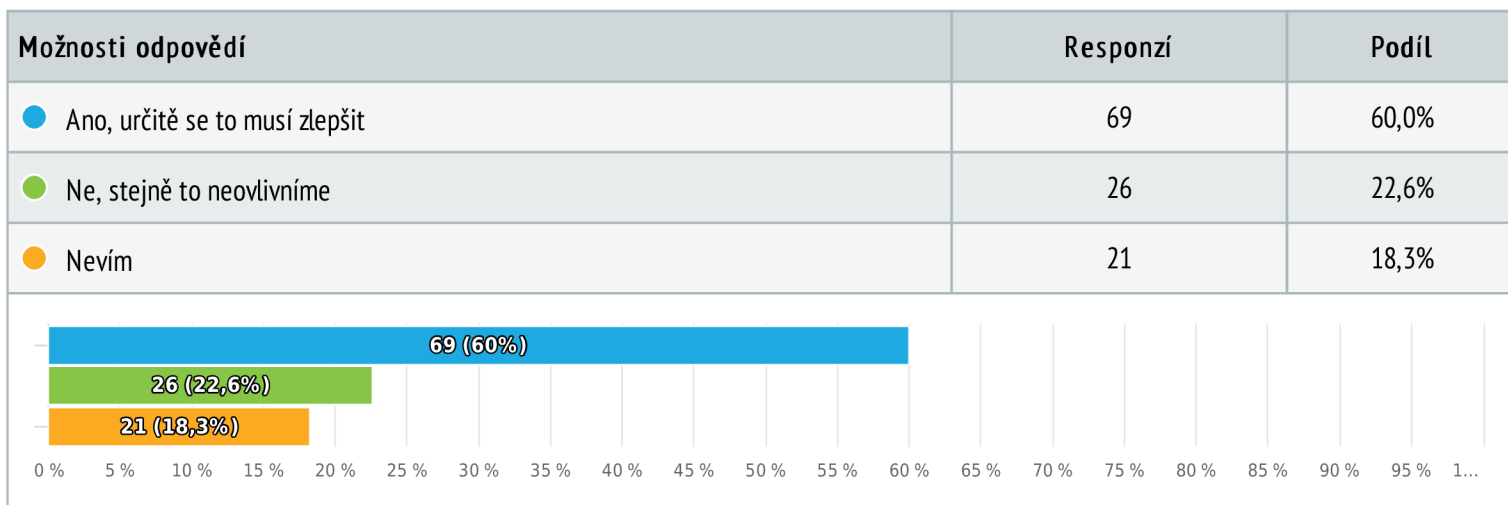
23 Měla by se informovanost v ČR zlepšit?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

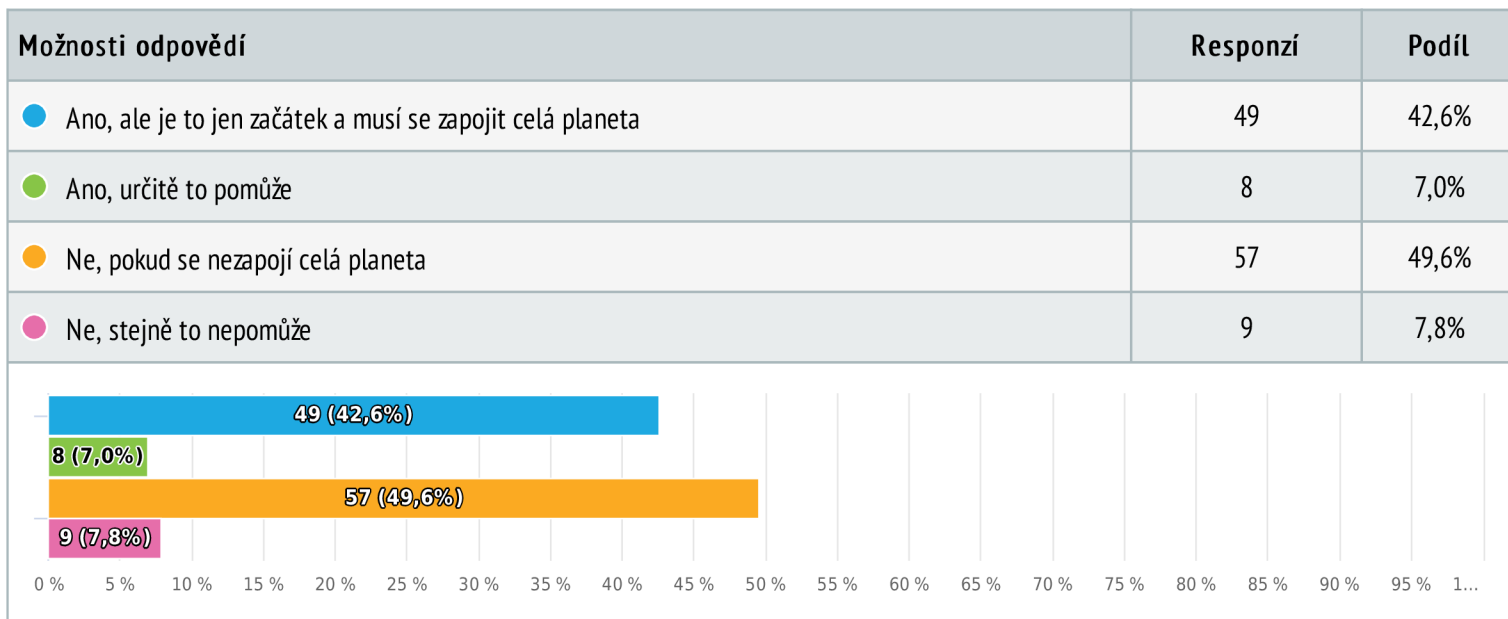
24 Mám strach o budoucnost, když se nic v oblasti klimatu nezlepší?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

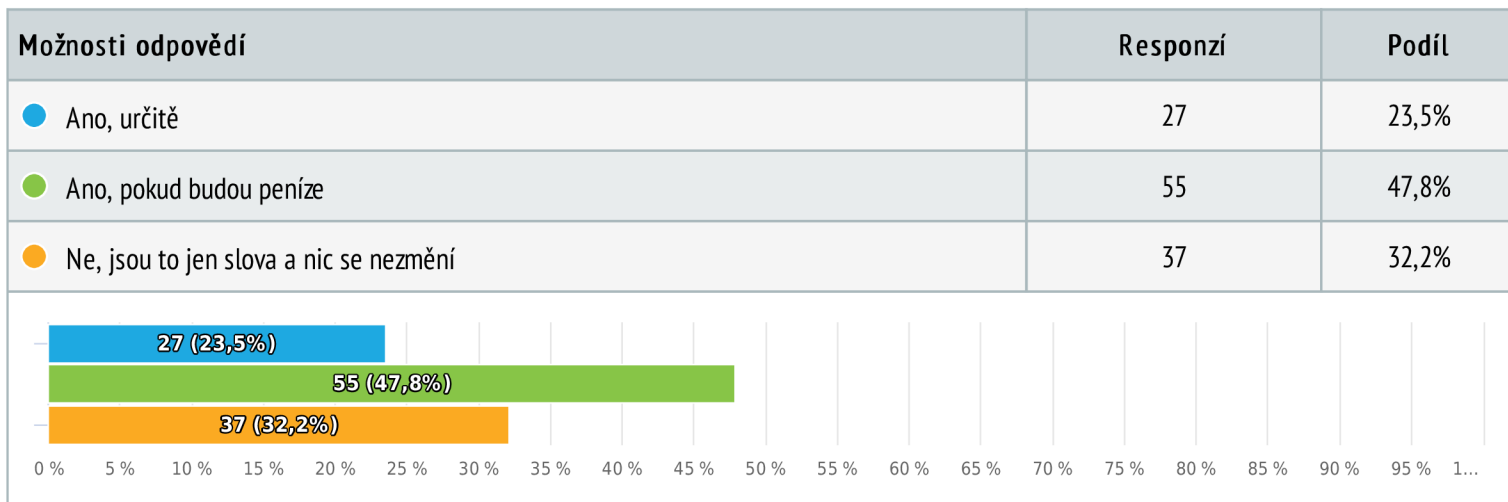
25 Bude stačit to co chce splnit Green deal?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

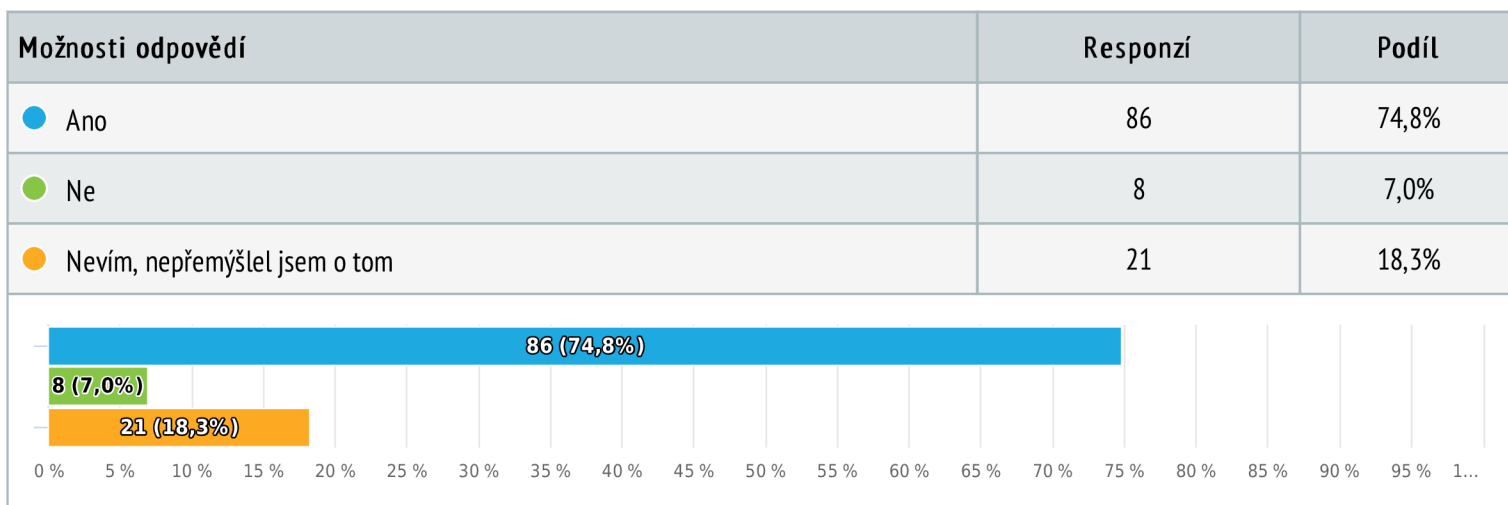
26 Je Evropa schopna to zládnout?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

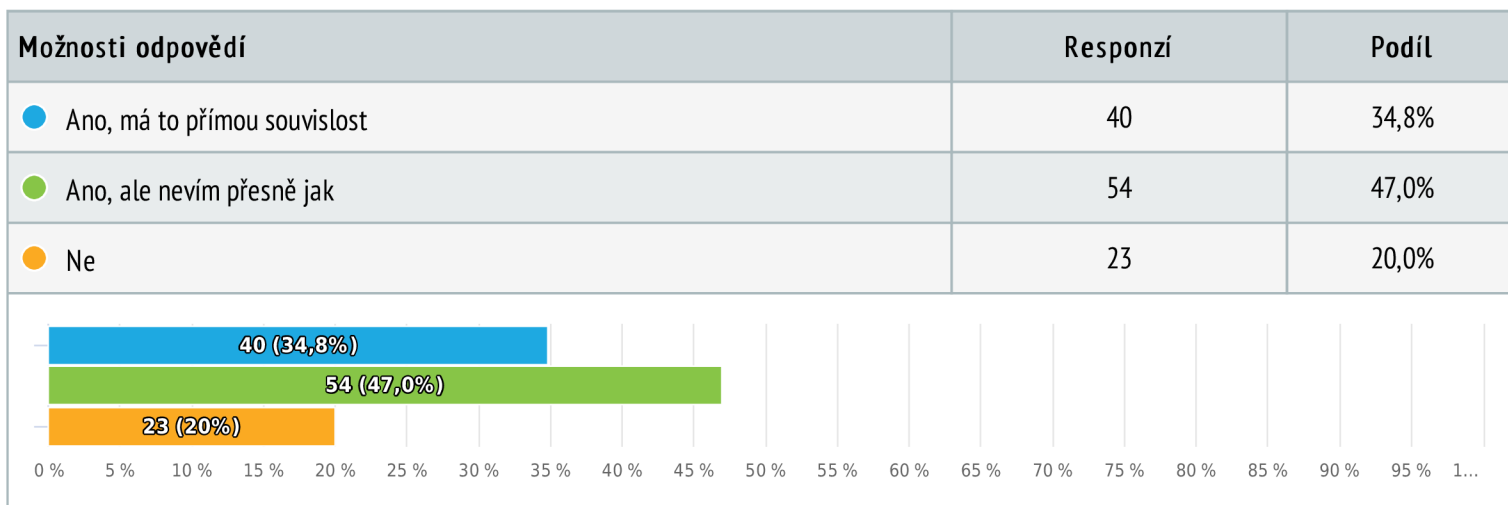
27 Má klimatická změna dopad na lidské zdraví?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

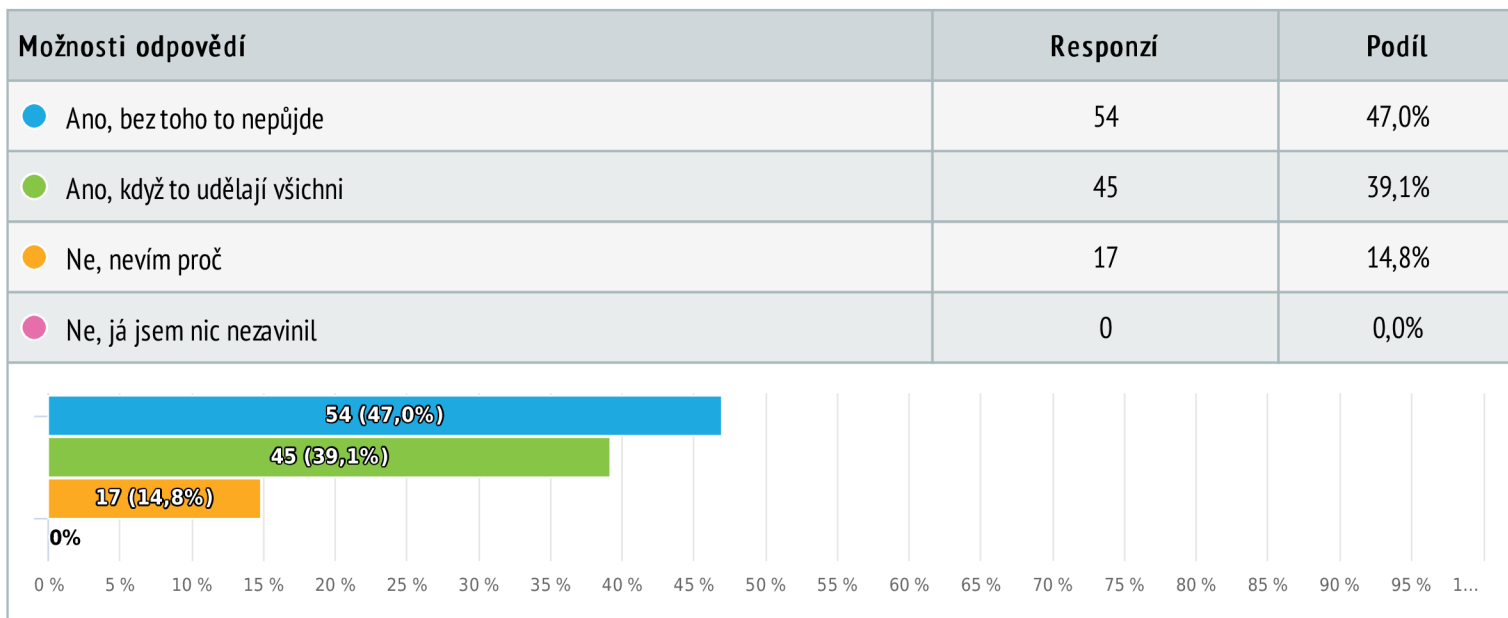
28 Může Green deal pomoci lokálně se zlepšením zdraví obyvatel Evropy?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

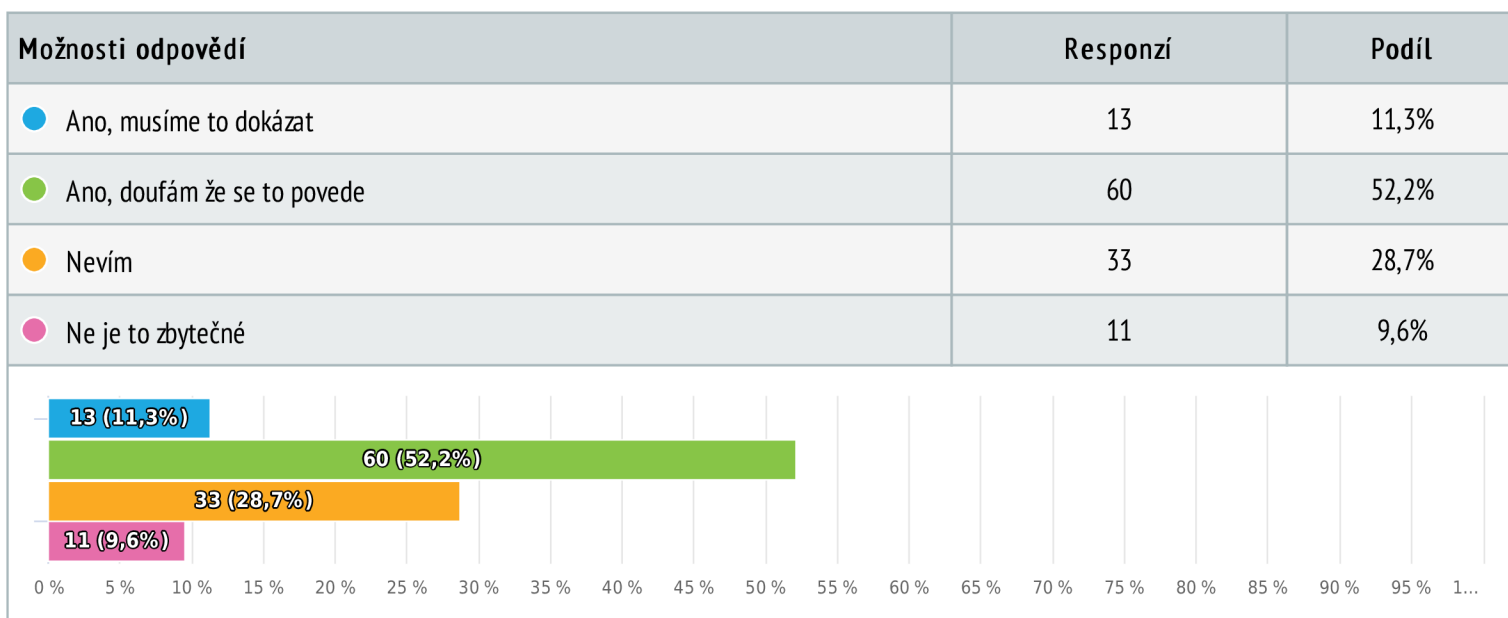
29 Jsem ochoten/ochotna se kvůli dosažení cílů Green dealu vzdát části vlastního pohodlí?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

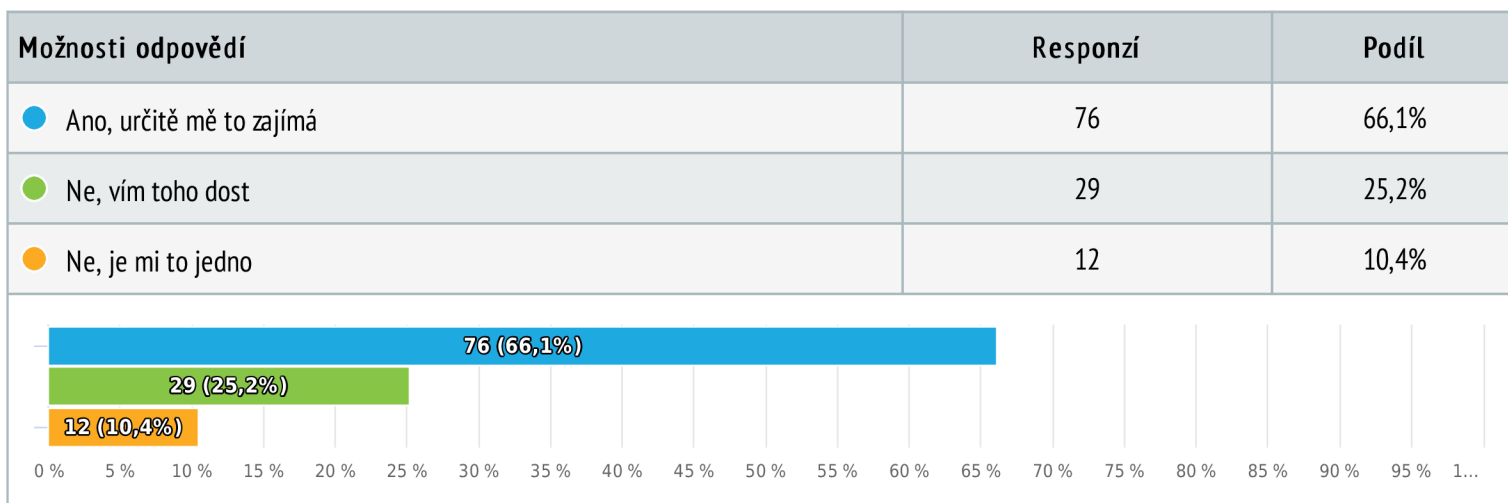
30 Jsme schopni to dokázat a zastavit klimatickou změnu?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

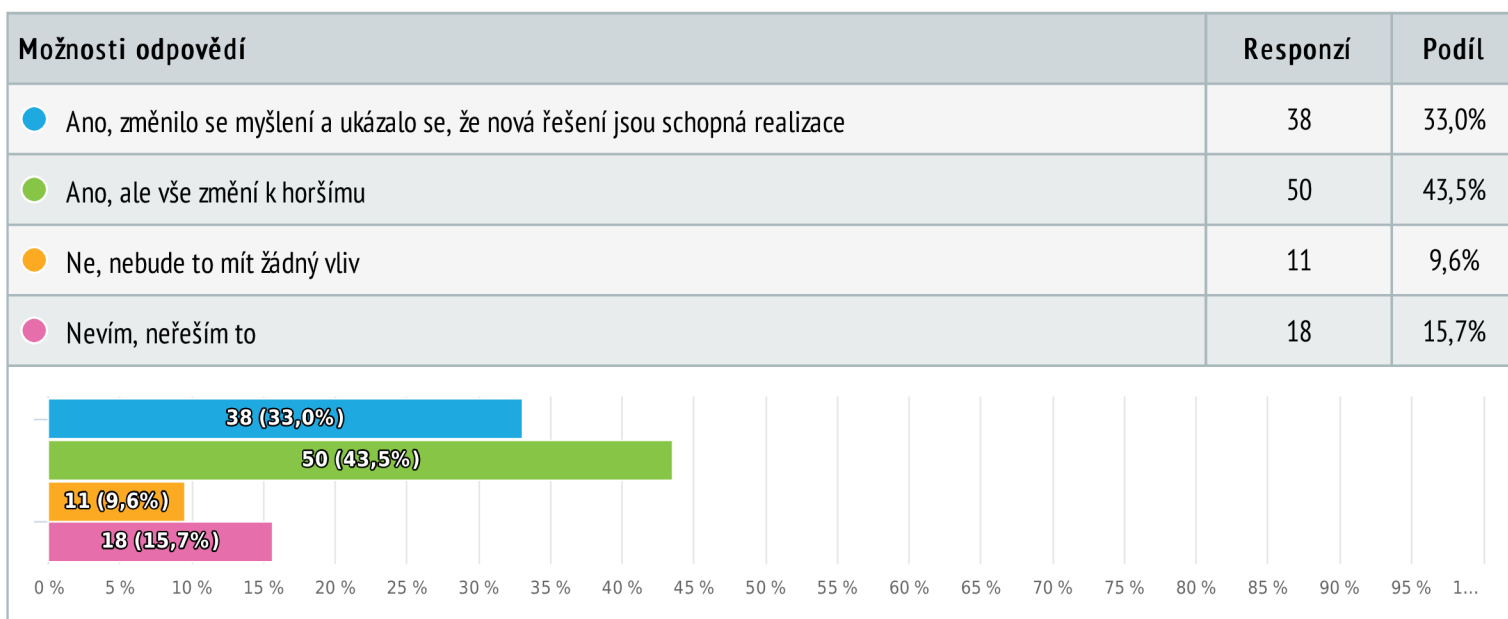
31 Chtěl bych víc informací?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

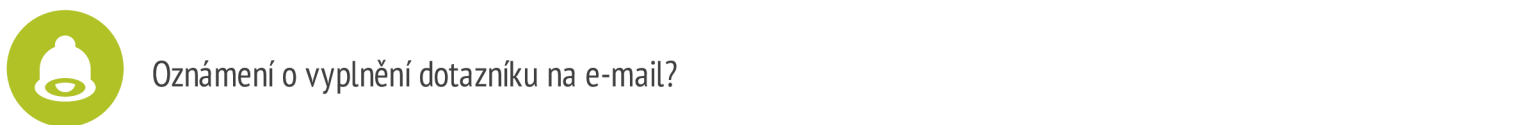
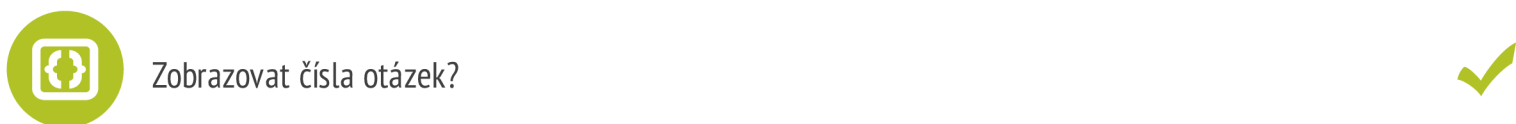
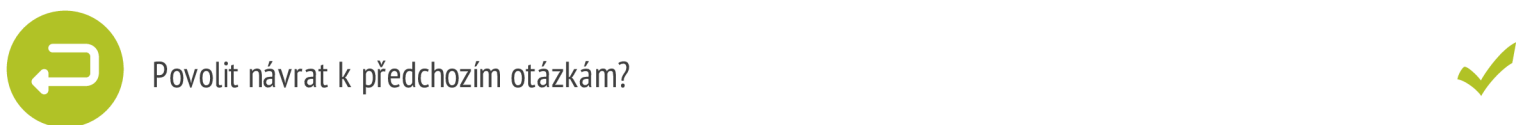

32 Může mít probíhající válka na Ukrajině dopad na Green deal?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 115 x, nezodpovězeno 0 x

Nastavení dotazníku

Příloha: dotazník

Green deal

1 Pracuji, nebo studuji v oblasti životního prostředí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

2 Je mi 25 let a více?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

3 Jsem muž?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

4 Zním pojem Klimatická změna?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

5 Musí se urychleně řešit změna klimatu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím

6 Zním pojem Green Deal, nebo Zelená dohoda?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

7 Víím co je cííl Green dealu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

8 Víím co znamená pojem uhlíková neutralita?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, víím přesně co to znamená. Ano, ale nevím details. Nevím

9 Pomůže splnění cíílů Green dealu planetě?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Určitě ano Určitě ne Ano, ale ne dostatečně

10 Je to správná cesta k zabránění klimatické změně?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím

11 Jsem ochoten/ochotna se osobně podílet na činnostech ke zlepšení klimatu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím

12 Má vůbec cenu něco dělat?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím

13 Jsme schopni změnu klimatu zastavit?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím

14 Je tato cesta správná?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne NE, pokud se nezapojí celá planeta

15 Mám dostatek informací o Green dealu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, mám informací dostatek a vím o co se přesně jedná Ano, nějaké informace mám, ale přesně tomu nerozumím Ne, vůbec nevím o co se jedná

16 Chci se podílet na aktivitách spojených s Green dealem

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, zajímám se a chápu, že je to třeba splnit Ano, ale nemám dostatek informací Ne, nezajímá mě to, stejně to nepomůže

17 Musí se něco proti změně klimatu dělat?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, určitě Ano, ale musí všichni Ne, nemá to cenu

18 Je dost informací o dohodě Green deal

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, je to známé téma Ne, ale něco jsem zaregistroval Nevím vůbec co to je

19 Mělo by se klima začít více řešit, než bude pozdě?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, určitě je třeba jednat co nejdříve Ne, je to jedno Nevím

20 Je Green deal schopná realizace?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano a je to nutné Ne, není to potřeba Nevím

21 Má vůbec cenu něco dělat?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, určitě Ne, příroda si poradí Nevím

22 Je v rámci ČR dostatečná informovanost o změně klimatu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím

23 Měla by se informovanost v ČR zlepšit?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, určitě Ne, není to potřeba Nevím

24 Mám strach o budoucnost, když se nic v oblasti klimatu nezlepší?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, určitě se to musí zlepšit Ne, stejně to neovlivníme Nevím

25 Bude stačit to co chce splnit Green deal?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, ale je to jen začátek a musí se zapojit celá planeta Ano, určitě to pomůže Ne, pokud se nezapojí celá planeta Ne, stejně to nepomůže

26 Je Evropa schopna to zládnout?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, určitě Ano, pokud budou peníze Ne, jsou to jen slova a nic se nezmění

27 Má klimatická změna dopad na lidské zdraví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím, nepřemýšlel jsem o tom

28 Může Green deal pomoci lokálně se zlepšením zdraví obyvatel Evropy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, má to přímou souvislost Ano, ale nevím přesně jak Ne

29 Jsem ochoten/ochotna se kvůli dosažení cílů Green dealu vzdát části vlastního pohodlí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, bez toho to nepůjde Ano, když to udělají všichni Ne, nevím proč Ne, já jsem nic nezavinil

30 Jsme schopni to dokázat a zastavit klimatickou změnu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, musíme to dokázat Ano, doufám že se to povede Nevím Ne je to zbytečné

31 Chtěl bych víc informací?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, určitě mě to zajímá Ne, vím toho dost Ne, je mi to jedno

32 Může mít probíhající válka na Ukrajině dopad na Green deal?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, změnilo se myšlení a ukázalo se, že nová řešení jsou schopná realizace Ano, ale vše změni k horšímu Ne, nebude to mít žádný vliv Nevím, neřeším to